



ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ:
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΙΣΤΟΡΙΑ, ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

Διπλωματική εργασία

Ποδόσφαιρο και οπαδικές κοινότητες: Η περίπτωση των οργανωμένων οπαδών της
Παναχαϊκής Γυμναστικής Ένωσης

Πάνος Παπαναγόπουλος

Επιβλέπων καθηγητής: Αντρέας Μπαλτάς

Πάτρα, Ιούλιος 2023

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του φοιτητή («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.



Ποδόσφαιρο και οπαδικές κοινότητες: Η περίπτωση των οργανωμένων οπαδών της
Παναχαϊκής Γυμναστικής Ένωσης

Πάνος Παπαναγόπουλος

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής:

Αντρέας Μπαλτάς

Συν-επιβλέπων Καθηγητής:

Εμμανουήλ Χουμεριανός

Συν-επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Καλλιόπη Ορφανάκη

Πάτρα, Ιούλιος 2023

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές που συνέβαλλαν στην ολοκλήρωση του μεταπτυχιακού προγράμματος «Αθλητικές Σπουδές: Κοινωνιολογία, Ιστορία, Ανθρωπολογία» του ΕΑΠ. Κάθε ενότητα που παρακολούθησα σε αυτόν τον κύκλο σπουδών ήταν ιδιαίτερος χρήσιμη και κάθε καθηγητής που γνώρισα μέσα από αυτή τη διαδρομή με βοήθησαν να αποκομίσω νέες γνώσεις και να εξερευνήσω νέους ορίζοντες στο ευρύ φάσμα των Αθλητικών Επιστημών. Θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερος τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Αντρέα Μπαλτά για την αμέριστη στήριξη και βοήθεια του για την εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας σε κάθε στάδιο από την εύρεση του θέματος εργασίας μέχρι και το τελικό στάδιο τη υποβολής της. Επίσης, θα ήθελα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στα άτομα των συνδέσμων φιλάθλων της Παναχαϊκής για τον χρόνο που διέθεσαν να μου δώσουν τις συνεντεύξεις που χρειαζόμουν για την έρευνα μου, όντας αρκετά πρόθυμοι και συνεργάσιμοι. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την σύντροφο μου, η οποία με προέτρεψε να ξεκινήσω αυτό το μεταπτυχιακό πρόγραμμα και ήταν δίπλα μου με κάθε τρόπο σε όλη την διάρκεια του.

Περίληψη

Στην παρούσα εργασία ερευνάται η περίπτωση των οργανωμένων οπαδών της Παναχαϊκής Γυμναστικής Ένωσης. Σκοπός της εργασίας είναι η καταγραφή και η ερμηνευτική ανάλυση των χαρακτηριστικών και των στάσεων των μελών των συνδέσμων οργανωμένων οπαδών του συλλόγου. Το θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας αναφορικά με τις οπαδικές συμπεριφορές και την διαδικασία σχηματισμού της οπαδικής ταυτότητας στηρίζεται στις βασικές θεωρίες περί οπαδισμού και στην θεωρία του Bourdieu για την «έξη», το «πεδίο», τη «διάκριση» και το «πολιτισμικό κεφάλαιο». Η μεθοδολογία της έρευνας βασίστηκε στην ποιοτική μέθοδο και πιο συγκεκριμένα στο εργαλείο της ημι-δομημένης συνέντευξης. Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν με άτομα που ανήκουν στους τρεις μεγαλύτερους συνδέσμους οργανωμένων οπαδών της Παναχαϊκής. Για την επεξεργασία των ερευνητικών δεδομένων χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος ανάλυσης περιεχομένου μέσα από την απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων. Τα ερευνητικά ερωτήματα χωρίστηκαν σε θεματικές ενότητες οι οποίες αφορούν στην «έξη», στην ηλικία έναρξης ενασχόλησης και συγκρότησης οπαδικής ταυτότητας, στην συχνότητα ενασχόλησης, την σύνδεση της οπαδικής με την τοπική ταυτότητα, τα κίνητρα για την ενεργή οπαδική συμμετοχή και γενικότερες απόψεις για επίκαιρα οπαδικά ζητήματα όπως η ελεύθερη μετακίνηση οπαδών στα εκτός έδρας παιχνίδια. Τα αποτελέσματα της έρευνας και η ανάλυση των συνεντεύξεων αναδεικνύουν την επιρροή της «έξης» στην επιλογή ομάδας και της παρουσίας στο γήπεδο με τους γονείς σε μικρές ηλικίες, την σύνδεση της οπαδικής με την τοπική ταυτότητα μέσα από την ανάδειξη του στοιχείου της εντοπιότητας και την σημαντικότητα της εφηβικής και νεαρής ηλικίας ως προς την απόφαση συμμετοχής στα οπαδικά δρώμενα και την ανάγκη για ικανοποίηση του αισθήματος του «συνανήκειν».

Λέξεις κλειδιά

Παναχαϊκή Γυμναστική Ένωση, Πάτρα, οργανωμένοι οπαδοί, οπαδική ταυτότητα, οπαδικές κοινότητες.

Abstract

In this paper, the case of the organized fans of the Panachian Gymnastics Union is investigated. The purpose of the work is the recording and interpretive analysis of the characteristics and attitudes of the members of the association's organized supporters' associations. The theoretical framework of the research regarding fan identity is based on the basic theories of fandom and Bourdieu's theory of «exis», « field», « distinction» and «cultural capital». The research methodology was based on the qualitative method and more specifically on the semi-structured interview tool. The interviews were carried out with people who belong to the three largest associations of organized Panachaiki fans. For the processing of the research data, the method of content analysis was used through the transcription of the interviews. The research questions were divided into thematic sections which concern the « exis», the age of starting employment and forming a fan identity, the frequency of employment, the connection of fandom with local identity, the motivations for active fan participation and more general views on current fan issues such as the free movement of fans at away games. The results of the research and the analysis of the interviews highlight the influence of the« exis» on the choice of team and the presence on the field with the parents at a young age, the connection of fandom with local identity through highlighting the element of locality and the importance of adolescence and young age in terms of the decision to participate in fan activities and the need to satisfy the feeling of« belonging».

Key words

Panachian Gymnastics Union, Patras, organized fans, fan identity, fan communities

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη.....	v
Abstract.....	vi
Περιεχόμενα.....	vii
Συντομογραφίες και Ακρωνύμια.....	x
Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή.....	1
1.1....Σκοπός της εργασίας.....	1
1.2....Μεθοδολογία.....	1
1.3....Διάρθρωση της εργασίας.....	2
Κεφάλαιο 2: Θεωρίες περί οπαδισμού.....	3
2.1....Οπαδισμός.....	3
2.2....Οπαδικές κοινότητες.....	3
2.3....Οπαδική ταυτότητα.....	4
2.4....Τοπική ταυτότητα και σύνδεση της με την οπαδική ταυτότητα.....	5
2.5....Το οπαδικό κίνημα στην Ελλάδα.....	6
Κεφάλαιο 3: Παναχαϊκή Γ.Ε και οργανωμένοι οπαδοί.....	9
3.1....Παναχαϊκή Γυμναστική Ένωση.....	9
3.1.1. Τα χρόνια από την ίδρυση έως και τον β΄ παγκόσμιο πόλεμο.....	9
3.1.2. Τα μεταπολεμικά χρόνια έως και σήμερα.....	10
3.2. Σύνδεσμοι οργανωμένων οπαδών της Παναχαϊκής Γυμναστικής Ένωσης	10
3.2.1. ΑΧΑΙΟΙ.....	11
3.2.2. NORTENOS.....	11
3.2.3. NAVAJO.....	12

Κεφάλαιο 4: Η έννοια της «έξης»

Η έννοια του «πεδίου» και της «διάκρισης» των σπορ

Πολιτισμικό κεφάλαιο του Bourdieu.....	13
4.1 Θεωρητικό πλαίσιο έρευνας.....	13
4.2 Η έννοια της «έξης».....	13
4.3 Η έννοια του «πεδίου» και της «διάκρισης» των σπορ.....	14
4.4 Πολιτισμικό κεφάλαιο του Bourdieu.....	14
Κεφάλαιο 5: Μεθοδολογία της έρευνας.....	16
5.1 Σκοπός της έρευνας.....	16
5.2 Επιλογή μεθόδου έρευνας.....	16
5.3 Επιλογή εργαλείου.....	17
5.4 Δείγμα.....	18
Κεφάλαιο 6: Θεματικοί άξονες των συνεντεύξεων-ερωτήματα.....	19
6.1 Θεματικοί άξονες των συνεντεύξεων-ερωτήματα.....	19
6.2 Θεματικός άξονας σχετικός με την θεωρία της «έξης» του Bourdieu.....	19
6.3 Θεματικός άξονας ηλικίας.....	19
6.4 Θεματικός άξονας συχνότητας ενασχόλησης.....	19
6.5 Θεματικός άξονας τοπικής ταυτότητας.....	20
6.6 Θεματικός άξονας κινήτρων για την εγγραφή και συμμετοχή στον συγκεκριμένο σύνδεσμο.....	20

6.7	Θεματικός άξονας έκφρασης απόψεων σχετικά με το οπαδικό κίνημα στην Ελλάδα...	20
Κεφάλαιο 7: Επεξεργασία δεδομένων- θεματική ανάλυση.....		21
7.1	Θεματικός άξονας σχετικός με την θεωρία της «έξης» του Bourdieu.....	21
7.2	Θεματικός άξονας ηλικίας.....	21
7.3	Θεματικός άξονας συχνότητας ενασχόλησης.....	22
7.4	Θεματικός άξονας τοπικής ταυτότητας.....	24
7.5	Θεματικός άξονας κινήτρων για την εγγραφή και συμμετοχή στον συγκεκριμένο σύνδεσμο.....	28
7.6	Θεματικός άξονας έκφρασης απόψεων σχετικά με το οπαδικό κίνημα στην Ελλάδα.....	30
Κεφάλαιο 8: Συμπεράσματα.....		33
Βιβλιογραφία.....		35
Ελληνόγλωσση βιβλιογραφία.....		35
Ξενόγλωσση βιβλιογραφία.....		37
Διαδίκτυο.....		37
Διπλωματικές εργασίες.....		38
Διάφορες πηγές.....		38
Παράρτημα Α: Συνεντεύξεις.....		39
Παράρτημα Β: Φωτογραφικό υλικό.....		65

Συντομογραφίες και Ακρωνύμια

Α.Ε.Κ	Αθλητική Ένωση Κωνσταντινουπόλεως
Α.Ε.Λ	Αθλητική Ένωση Λάρισας
Α.Π.Ο	Αυτόνομη Ποδοσφαιρική Ομάδα
Ο.Φ.Η	Όμιλος Φιλάθλων Ηρακλείου
Π.Α.Ο.Κ	Πανθεσσαλονίκειος Αθλητικός Όμιλος Κωνσταντινουπολιτών
Π.Α.Σ	Πανηπειρωτικός Αθλητικός Σύλλογος
Π.Γ.Ε	Παναχαϊκή Γυμναστική Ένωση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Εισαγωγή

1.1 Σκοπός της εργασίας

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να καταγραφεί και να μελετηθεί η περίπτωση των οργανωμένων οπαδών της Παναχαϊκής Γυμναστικής Ένωσης και η αλληλεπίδραση τους με την ομάδα αλλά και την τοπική κοινότητα της Πάτρας και ευρύτερα του νομού Αχαΐας.

1.2 Μεθοδολογία

Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε είναι αυτή της ποιοτικής έρευνας μέσω των ημι-δομημένων συνεντεύξεων με μέλη των τριών μεγαλύτερων οργανωμένων συνδέσμων της Π.Γ.Ε, των Αχαιών 3, των Nortenos και των Navajo. Οι ερωτήσεις ήταν σχετικές με τους λόγους και την συχνότητα ενασχόλησης τους με την ομάδα και τον σύνδεσμο τους, καθώς επίσης και η εξέταση της σύνδεσης του στοιχείου της τοπικότητας με την επιλογή της υποστήριξης του συγκεκριμένου συλλόγου.

Πυρήνα της εργασίας και της έρευνας που πραγματοποιήθηκε αποτέλεσαν οι συνεντεύξεις με διάφορα μέλη των συνδέσμων αυτών της Παναχαϊκής Γυμναστικής Ένωσης, όπου εξήχθησαν χρήσιμα συμπεράσματα σχετικά με την τοπικότητα και την θεωρία της «έξης», αναφορικά με την συγκρότηση οπαδικής ταυτότητας, τα οποία καταγράφονται στην ανάλυση που ακολουθεί. Σημαντικά σημεία στην έρευνα αποτελούν επίσης, οι ηλικίες κατά τις οποίες οι συνεντευξιζόμενοι ξεκίνησαν να υποστηρίζουν την ομάδα και το πότε έκαναν την εγγραφή τους στον σύνδεσμο που ανήκουν, καθώς επίσης και οι λόγοι που τους οδήγησαν να γίνουν μέλη σε κάποιον σύνδεσμο. Επιπροσθέτως, χρησιμοποιήθηκε ως μέσο έρευνας η αναδρομή στο διαδίκτυο αλλά και η μελέτη των τοπικών έντυπων μέσων ενημέρωσης.

Αρχικά, πραγματοποιήθηκε μια θεωρητική προσέγγιση σε ευρύτερες έννοιες της αθλητικής κοινωνιολογίας, όπως ο οπαδισμός, οι οπαδικές κοινότητες και η οπαδική ταυτότητα που θα μας βοηθήσουν να κατανοήσουμε βαθύτερα τα νοήματα που θα προέκυπταν από την συγκεκριμένη έρευνα. Επιπλέον, θα αναλυθεί το στοιχείο της τοπικότητας και η σύνδεση της με την υποστήριξη των Πατρινών οπαδών προς την ομάδα της Π.Γ.Ε. Η θεωρία του Bourdieu σχετικά με την «έξη», το «habitus», το «πεδίο» και το «κεφάλαιο» αναλύθηκε σε βάθος και αναζητήθηκε πιθανή σύνδεση της με την επιλογή ομάδας των υποκειμένων αλλά και με την απόφαση τους για ενεργή συμμετοχή σε κάποιον οργανωμένο σύνδεσμο οπαδών. Ακολούθως, έγινε μια ιστορική αναδρομή στο οπαδικό κίνημα γενικότερα στην Ελλάδα, και στο πώς αυτό γεννήθηκε και εξελίχθηκε ανά τις δεκαετίες μέχρι και τις μέρες μας.

1.3 Διάρθρωση εργασίας

Στη συνέχεια παρατέθηκε μια εκτενής αναφορά στην ιστορία της Π.Γ.Ε και στα γεγονότα σταθμούς της ιστορίας της, ενώ παρακάτω θα ακολουθήσουν ειδικότερες αναλύσεις όσον αφορά τα κινήματα των οργανωμένων οπαδών της Π.Γ.Ε, και πιο συγκεκριμένα για τις περιπτώσεις των οργανωμένων συνδέσμων των «NORTENOS», του συνδέσμου «ΑΧΑΙΟΙ 3» και των «NAVAJO».

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί θα οριστούν οι έννοιες του οπαδισμού, των οπαδικών κοινοτήτων και της οπαδικής ταυτότητας. Θα αναλυθούν κοινωνιολογικά οι θεωρητικές προσεγγίσεις των εννοιών αυτών, ώστε να μας βοηθήσουν στην κατανόηση και ερμηνεία της περίπτωσης των οργανωμένων οπαδών της Παναχαϊκής Γυμναστικής Ένωσης. Ακολούθως, θα παρατεθεί μια ιστορική αναδρομή στην εμφάνιση και δημιουργία του οπαδικού κινήματος στην Ελλάδα και στο πώς αυτό εξελίχτηκε ανά τις δεκαετίες έως και σήμερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΘΕΩΡΙΕΣ ΠΕΡΙ ΟΠΑΔΙΣΜΟΥ

2.1 Οπαδισμός

Ένα από τα βασικά γνωρίσματα του ποδοσφαίρου είναι ότι διεγείρει τα πάθη και ταυτίζει τους οπαδούς με ένα σύμβολο, μια ιστορία, μια ομάδα. Με σημαντικό χαρακτηριστικό πως αυτή η ταύτιση που επιτελείται ανάμεσα σε μια ομάδα και τους οπαδούς της αποτελεί πλέον αναπόσπαστο κομμάτι των αθλητικών αναμετρήσεων, καθώς και εκδηλώσεων της εκάστοτε ομάδας. (Κυπριανός & Χουμεριανός, 2009:123). Κατά τον Ζαιμάκη, η έννοια του οπαδισμού έγκειται σε αυτήν ακριβώς την πραγματικότητα, δηλαδή την ένωση των οπαδών με την ομάδα που υποστηρίζουν, με αποτέλεσμα τον σχηματισμό και την δημιουργία μια κοινής και ενιαίας συλλογικής ταυτότητας. (Ζαϊμάκης, 2017: 2). Μετά τις ανακατατάξεις στα χρόνια που ακολούθησαν το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, οι οποίες ήταν οικονομικές, πολιτικές, κοινωνικές, πολιτισμικές και ταξικές, η νεολαία απέκτησε μια σχετική αυτονομία και την ευκαιρία να δημιουργήσει και να εγκαθιδρύσει μια νέα δική της τάξη πραγμάτων και ελέγχου της εξουσίας. (Ζαϊμάκης, 2017: 3). Από την γέννηση του ποδοσφαίρου έως και την δεκαετία του 1960 στην Μ. Βρετανία δεν είχε παρατηρηθεί κάποιος συγκεκριμένος τρόπος κατά τον οποίο ο κόσμος καθόταν στις εξέδρες των γηπέδων. Δεν υπήρχαν κριτήρια όπως η ηλικία, το φύλο, η κοινωνική θέση ή ακόμα και η ομάδα προτίμησης. Από τότε όμως παρατηρήθηκε πως άτομα νεαρής ηλικίας άρχισαν να προτιμούν τα πέταλα των γηπέδων και παρακολουθούσαν τα παιχνίδια φωνάζοντας και τραγουδώντας για την ομάδα τους, εισάγοντας μια πιο ενεργητική εκδοχή παρακολούθησης ενός αγώνα (Ζαϊμάκης, 2018:44).

2.2 Οπαδικές κοινότητες

Το κομμάτι αυτό των φιλάθλων το οποίο στην πλειοψηφία του απαρτίζεται από άτομα νεαρότερης ηλικίας και ακολουθεί φανατικά την ομάδα του στο γήπεδο έχοντας δομήσει την

καθημερινότητα τους με τέτοιον τρόπο , ώστε να περιστρέφεται γύρω από την αγαπημένη τους ομάδα ,αποτελεί τον ορισμό του οπαδισμού και της οπαδικής κοινότητας. Η αφοσίωση του οπαδού στην ομάδα αποτελεί κυρίαρχο χαρακτηριστικό της ταυτότητας του και συνήθως υπερσχύει των υπόλοιπων χαρακτηριστικών του.(Ζαιμάκης,2018:42)Οπότε, όπως αναφέρεται παραπάνω ,άτομα με αυτά τα χαρακτηριστικά είναι αυτά που συγκροτούν τις οπαδικές κοινότητες και αποτελούν πλέον αναπόσπαστο κομμάτι του σύγχρονου ποδοσφαίρου.

Το φαινόμενο αυτό του σχηματισμού οπαδικών κοινοτήτων ξεκίνησε εκείνα τα χρόνια μετά τον πόλεμο στις προηγμένες ποδοσφαιρικά χώρες και γρήγορα μεταφέρθηκε και στην υπόλοιπη Ευρώπη. (Ζαϊμάκης, 2015:252)Τα άτομα που εντάσσονται σε κάποια οπαδική κοινότητα δηλώνουν αισθητά την παρουσία τους στο γήπεδο τραγουδώντας συνθήματα, φωνάζοντας και χειροκροτώντας εκφράζοντας την αγάπη τους για την ομάδα και την στήριξη τους σε αυτή. Το κυριότερο γνώρισμα τους όμως είναι πως η εκδήλωση της αφοσίωσης τους στην ομάδα δεν περιορίζεται στην παρουσία τους στο γήπεδο αλλά και στην καθημερινή τους επαφή και ενασχόληση με την ομάδα. Αυτό συμβαίνει μέσα από καθορισμένους τόπους συνάντησης, οργάνωση εκδρομών και οπαδικών εκδηλώσεων, δημιουργώντας έτσι την ιδέα μιας «φαντασιακής κοινότητας» (Άντερσον, 1997). Ο Giulianotti άλλωστε και αυτός κάνει λόγο για φαντασιακά χαρακτηριστικά μέσα στις κοινότητες οπαδών καθώς άτομα που μπορεί να μην έχουν συναντηθεί ποτέ μεταξύ τους ή και να μη γνωρίζονται νιώθουν ότι ανήκουν στην ίδια κοινωνική ομάδα μόνο και μόνο από την κοινή ομάδα που υποστηρίζουν. Giulianotti (1999:70) Επίσης, στα μέσα της δεκαετίας του 1970, παρατηρείται ένα νέο φαινόμενο στις οπαδικές κοινότητες στην Ελλάδα που προήλθε κυρίως από την Μ. Βρετανία. Οι οπαδοί αποκτούν ένα πιο μαχητικό τρόπο έκφρασης και συμπεριφοράς, ο οποίος οδηγεί στην αύξηση της δημιουργίας επεισοδίων ακόμα και έξω από τους αγωνιστικούς χώρους (Μαστρογιαννακης, 2017:5).

2.3 Οπαδική ταυτότητα

Τοποθετώντας χρονικά την έναρξη των διαδικασιών συγκρότησης οπαδικής ταυτότητας, θα μπορούσαμε να πούμε πως αυτές συντελέστηκαν ταυτόχρονα με την ίδρυση των πρώτων ποδοσφαιρικών σωματείων. Τα άτομα που είτε ως οπαδοί είτε ως φίλαθλοι εντάσσονται και

συμμετέχουν στις διάφορες αθλητικές δραστηριότητες, είναι αυτά που συμβάλλουν στην δόμηση και ιεράρχηση ορισμένων βασικών παραδοσιακών ταυτοποιητικών στοιχείων (Χουμεριανός, 2015:193)

Η κατασκευή οπαδικής ταυτότητας είναι μείζονος σημασίας όσον αφορά την διατήρηση και ενίσχυση των οπαδικών κοινοτήτων γιατί κυρίως ενισχύει την συνοχή των μελών τους, το αίσθημα ότι ανήκουν στην ίδια ομάδα και τις κοινές ιδεολογικές τοποθετήσεις και συμπεριφορές. Επιπροσθέτως, μέσω της οπαδικής ταυτότητας διαφοροποιούνται οι διαφορές κοινότητες οπαδών, συγκρίνονται, αποκλείονται και υποτιμούνται μεταξύ τους (Τσιμπογιάννη, 2013:276). Η διαδικασία συγκρότησης οπαδικής ταυτότητας είναι μια αρκετά περίπλοκη διαδικασία, όπως αναφέρουν και οι Widdecombe & Wooffitt (1995), κατά την οποία η αυτό-ταυτότητα που ορίζεται από τον κάθε οπαδό βρίσκεται σε διαρκή και μεταβαλλόμενη σχέση διαπραγμάτευσης και αλληλεξάρτησης με την έτερο-ταυτότητα που ορίζεται από τους άλλους (Cuche, 2001:152). Η κοινωνική συγκρότηση της οπαδικής ταυτότητας δημιουργείται μέσα από τρεις σφαίρες της εμπειρίας, οι οποίες είναι η συναισθηματική, η ενσυνείδητη και η συμβολική. Η συναισθηματική εμπειρία σχετίζεται με τα συναισθήματα που γεννιούνται στον οπαδό ή στον φίλαθλο κατά την παρακολούθηση μιας αθλητικής αναμέτρησης αναλόγως με την εξέλιξη της και το τελικό αποτέλεσμα. Η ενσυνείδητη εμπειρία σχετίζεται με την εμπλοκή του οπαδού σε μια κοινότητα στο οποίο το πλαίσιο διαμορφώνεται μέσα από τις έννοιες νίκη-ήττα και κόστος-όφελος. Τέλος, η συμβολική εμπειρία σχετίζεται με τις συμβολικές και πολιτισμικές συνθήκες που διαμορφώνουν οπαδικές συλλογικότητες στα πλαίσια τοπικότητας, εθνότητας, τάξης και πολιτισμού (Ζαϊμάκης, 2017:5). Σε αρκετές περιπτώσεις, ίσως φαίνεται πως κάποια από τις σφαίρες αυτές υπερισχύει των άλλων. Ακόμα όμως και σε αυτήν την περίπτωση όλες αντιμετωπίζονται ισάξια και ο συνδυασμός τους είναι αυτός που μας δίνει το βασικό συστατικό για την κοινωνική συγκρότηση της οπαδικής ταυτότητας. (Porat, 2010:281-283)

2.4 Τοπική ταυτότητα και σύνδεση της με την οπαδική ταυτότητα

Λεξιλογικά, με τους όρους «τοπικός» ή «τοπικότητα», προσδίδεται άμεσα ένας γεωγραφικός προσδιορισμός που συνδέεται άμεσα με τον τόπο. Οπότε, όλα τα γεγονότα που συμβαίνουν σε ένα συγκεκριμένο χωροταξικό πλαίσιο, εκλαμβάνονται ως «τοπικά». Οι

κοινωνίες λοιπόν που βρίσκονται σε ένα συγκεκριμένο γεωγραφικό διαμέρισμα είτε αυτό είναι χωριό, είτε πόλη, είτε ακόμα και ολόκληρη χώρα, στην κοινωνιολογία αναφέρονται με τον όρο «τοπικές κοινότητες» και αντίστοιχα δύναται να θεωρηθούν μικρές ή μεγάλες αναλόγως. Βασικά χαρακτηριστικά της «κοινότητας» άλλωστε, θεωρούνται και το «τοπικό» και η « τοπικότητα» (Σπύρος, 2017:6).

Η Παναχαϊκή Γ.Ε αντιπροσωπεύει για τους οπαδούς της την τοπική κοινότητα των Πατρών, του Νομού Αχαΐας και για πολλούς ολόκληρης της Πελοποννήσου. Οπότε, η υποστήριξή της αποκτά ένα τοπικιστικό νόημα για το κοινό της και έτσι έχουμε εδώ την περίπτωση όπου η ομάδα αποκτά την σημασία κοινωνικού οργανισμού που συμβάλλει στην ενίσχυση του αισθήματος του «συνανήκειν», μέσα από την δημιουργία της κοινής οπαδικής ταυτότητας των υποστηρικτών της με κοινό σημείο αναφοράς τον τόπο και την πόλη. Με βάση αναφοράς το εκάστοτε τοπικό σωματείο, δημιουργούνται δεσμοί αλληλεγγύης και κοινής συλλογικής συνείδησης, μεταξύ των μελών της τοπικής κοινότητας και ένα πλαίσιο αφηγηματικών εκφορών και συμβολισμών,(Ζαιμάκης, 2010:21)

Βασικό κεφάλαιο στην κοινωνιολογική αυτή προσέγγιση είναι ο χώρος του γηπέδου, και αυτό αποτυπώνεται άριστα στην φράση του Εντουάρντο Γκαλεάνο, πως δεν υπάρχει τίποτα πιο γεμάτο από ένα άδειο γήπεδο. Το γήπεδο αποτελεί το «σπίτι», όλων των νοηματικών ερμηνειών του συλλόγου, όλων των αναμνήσεων και της οπαδικής ταυτότητας που μεταλαμπαδεύεται από γενιά σε γενιά στο πέρασμα των χρόνων. (Κυπριανός & Χουμεριανός, 2009:214)

2.5 Το οπαδικό κίνημα στην Ελλάδα

Στα μεγάλα κυρίως αστικά κέντρα της Ελλάδας , παρατηρείται στα μέσα της δεκαετίας του 1950 η συγκρότηση και ανάπτυξη των πρώτων οργανωμένων οπαδικών κοινοτήτων στην χώρα μας .Οι πρώτοι οργανωμένοι σύνδεσμοι απαρτίζονταν από μέλη της μεσαίας κοινωνικής τάξης, τα οποία προσέφεραν ανιδιοτελώς τις υπηρεσίες τους και την βοήθεια τους στον αγαπημένο τους σύλλογο, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί ένα νέο μοντέλο αστικής κοινότητας οργανωμένο γύρω από λέσχες (Ζαιμακης,2017:18))Από τους πρώτους συνδέσμους στην Ελλάδα ήταν οι σύνδεσμοι φιλάθλων οπαδών του Παναθηναϊκού(1952) και του Ολυμπιακού(1957) και εν συνεχεία το φαινόμενο αυτό επεκτάθηκε σε όλη την

Ελλάδα με τις περισσότερες ομάδες μέχρι και τα χρόνια της δικτατορίας να έχουν από τουλάχιστον έναν σύνδεσμο οπαδών.(Ζαϊμακης,2018:45)Τον Νοέμβριο του 1966 καταγράφεται ο πρώτος σύνδεσμος οπαδών που έφερε στην ονομασία του την θύρα την οποία καταλάμβαναν στο πέταλο τα μέλη του και ήταν η θύρα 13 που αποτελούνταν από άτομα που υποστήριζαν τον Παναθηναϊκό.(gate 13.gr)

Στα χρόνια της δικτατορίας ανεστάλη η λειτουργία όλων των συνδέσμων, η οποία όμως αποκαταστάθηκε και επανήλθε πιο δυναμικά στα χρόνια της μεταπολίτευσης μέσα στα πλαίσια των μεγάλων κοινωνικών αλλαγών που επιτελούνταν, με ένα όμως διαφορετικό και πιο πολεμικό πρόσωπο. Στον χώρο της κερκίδας πλέον ενσωματώνονταν κουλτούρες από οπαδούς του εξωτερικού και η οπαδική συμπεριφορά απέκτησε έναν πιο μαχητικό τρόπο έκφρασης.(Ζαϊμακης,2018: 48)Οι κερκίδες άρχισαν να αποτελούν ένα μέρος έκφρασης της νεολαίας και αμφισβήτησης απέναντι στις πρακτικές και του κράτους.

Χρονολογία ορόσημο αποτέλεσε το έτος 1979 κατά το οποίο το ελληνικό ποδόσφαιρο έγινε επαγγελματικό και αυτό επέφερε μεγάλες αλλαγές συνολικά στο ποδοσφαιρικό στερέωμα. Όσον αφορά το οπαδικό κίνημα στην Ελλάδα , εξελίχτηκε, επηρεασμένο από την οπαδική κουλτούρα του εξωτερικού και στις ελληνικές κερκίδες έκαναν την εμφάνιση τους ξενόγλωσσα πανό και ονομασίες συνδέσμων, γκραφίτι και σημαίες του αμερικανικού Νότου. Επίσης, οι νέοι που καταλάμβαναν τις θέσεις των οργανωμένων είχαν σαφείς επιρροές από την επικρατούσα μουσική σκηνή της εποχής , τα μουσικά συγκροτήματα της ροκ και χέβι μέταλ μουσικής.(Ζαϊμάκης,2017).Κατά την επόμενη δεκαετία, του 1990, πλέον οι οργανωμένοι σύνδεσμοι εξαπλώθηκαν σε όλη την Ελλάδα και έχουν απορροφήσει στις τάξεις τους μέλη διάφορων ηλικιών, κοινωνικών τάξεων και μορφωτικού επιπέδου, σχηματίζοντας τις δικές τους υποομάδες στο εσωτερικό κάθε συνδέσμου, ωστόσο όλα τα μέλη ήταν ενωμένα καθώς η αγάπη για την ίδια ομάδα είναι ο ισχυρότερος συνδετικός κρίκος.(Κυπριανός-Χουμεριανός,2009:160-162)

Τα τελευταία χρόνια ο συνθηματικός λόγος και διάφορα πανό έχουν πολιτικό χαρακτήρα και μέσα από αυτά οι οπαδοί παίρνουν θέση απέναντι στα μεγάλα και επίκαιρα ζητήματα της καθημερινότητας.Στην πολιτικοποίηση της οπαδικής κουλτούρας έχουν οδηγήσει οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο ελληνικός λαός και οι κερκίδες ανέκαθεν αποτελούσαν τόπο αμφισβήτησης. Ωστόσο, η πολιτικοποίηση του οπαδικού κινήματος, παρέμεινε περιορισμένη,

αποφεύγοντας συγκρούσεις εσωτερικές, καθώς και με άλλους αντίπαλους συλλόγους(Zaimakis,2018:259-261)

Το οπαδικό κίνημα στην Ελλάδα είναι σαφώς επηρεασμένο από την ευρωπαϊκή κουλτούρα και άξιες αναφοράς είναι οι αδελφοποιήσεις πολλών ελληνικών συνδέσμων με αντίστοιχους συνδέσμους οπαδών ομάδων του εξωτερικού, όπου υπάρχει μια άμεση ανταλλαγή ιδεών και οπαδικής κουλτούρας τόσο στον συνθηματικό λόγο όσο και στην γενικότερη κερκιδική συμπεριφορά .Επίσης , έχουν αποκτήσει μεγάλη δύναμη και προσπαθούν να έχουν λόγο στις εξελίξεις στο εσωτερικό της ομάδας και σε αρκετές περιπτώσεις συνδέονται κατά κάποιον τρόπο με τις εκάστοτε διοικήσεις, εξυπηρετώντας «μικροσυμφέροντα» του εκάστοτε προέδρου. Δυστυχώς , το τελευταίο διάστημα, απόρροια ίσως της οικονομικής κρίσης που γνώρισε η Ελλάδα και γενικότερα λόγω της δύσκολης περιόδου που διανύουμε ως χώρα τα τελευταία χρόνια , τα οπαδικά επεισόδια έχουν αυξηθεί και έχουν οδηγήσει μέχρι και σε απώλειες ανθρώπινων ζωών.

Εν κατακλείδι, ο οπαδισμός, ο σχηματισμός οπαδικών κοινοτήτων και η συγκρότηση της οπαδικής ταυτότητας αποτελούν κοινωνικά φαινόμενα που δεν απασχολούν μόνο τον αθλητικό μικρόκοσμο αλλά αποτελούν αντικείμενο μελέτης από τον ευρύτερο χώρο της κοινωνιολογίας, για την ερμηνεία και κατανόηση διάφορων κωδικών συμπεριφοράς στην κοινωνία μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΠΑΝΑΧΑΙΚΗ Γ.Ε ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΙ ΟΠΑΔΟΙ

3.1 ΠΑΝΑΧΑΙΚΗ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

3.1.1 Τα χρόνια από την ίδρυση έως και τον β' παγκόσμιο πόλεμο

"Κάλλιστοι νέοι της ημετέρας πόλεως έθεντο κατ' αυτές τας βάσεις του λαμπρού σωματείου γυμναστικού δηλονότι συλλόγου, εις τον έδωσαν τίτλον Παναχαϊκός Γυμναστικός Σύλλογος"

Αυτή η λιτή ανακοίνωση στην πατρινή εφημερίδα «Φορολογούμενος», αποτελεί την απαρχή της ίδρυσης του Παναχαϊκού στις 14 Ιουνίου του 1891. Απο το σωματείο αυτό προέκυψε η Παναχαϊκή Γυμναστική Ένωση, μέσα από διάφορα συμβάντα που θα παρατεθούν παρακάτω. (panachaikifc1891.gr)

Αρχικά, ο Παναχαϊκός Γυμναστικός Σύλλογος είχε αθλητικά τμήματα κλασσικού αθλητισμού, σκοποβολής, ποδηλασίας, κολύμβησης, άρσης βαρών, πάλης, αντισφαίρισης, κωπηλασίας, λεμβοδρομιών και γυμναστικής στα οποία προστέθηκε και το ποδόσφαιρο. Από τα πρώτα κιόλας όμως χρόνια του νεοσύστατου αυτού σωματείου της Πάτρας προέκυψαν εσωτερικές διαφωνίες που οδήγησαν στην δημιουργία της Γυμναστικής Εταιρείας Πατρών τον Νοέμβριο του 1894 από μέλη που ανήκαν προηγουμένως στον Παναχαϊκό Γυμναστικό Σύλλογο. Η 12η Φεβρουαρίου του 1924 αποτελεί μια ημερομηνία ορόσημο στην ιστορία της Π.Γ.Ε, καθώς τα δύο αυτά σωματεία ενώθηκαν και σχημάτισαν την Παναχαϊκή Γυμναστική Ένωση. Τα χρώματα της Π.Γ.Ε είναι το κόκκινο και το μαύρο και υπάρχουν δύο διαφορετικές εκδοχές ως προς την επιλογή των χρωμάτων αυτών. Η πρώτη είναι πως δόθηκαν στην ομάδα λόγω του Ανδρέα Λόντου, ηγετικής μορφής της επανάστασης του 1821 και της σημαίας που κρατούσε. Η δεύτερη εκδοχή αναφέρει πως τα χρώματα της ομάδας οφείλονται στον Παναχαϊκό (ένας εκ των δύο συλλόγων που σχημάτισαν την Π.Γ.Ε) που ιδρύθηκε από αναρχικούς και επειδή αυτά τα χρώματα συμβολίζουν την αναρχία. Η γεωγραφική θέση της πόλης ευνοούσε την επαφή των Πατρινών με τους υπόλοιπους ευρωπαϊκούς λαούς λόγω του μεγάλου λιμανιού της. Οπότε οι νέες τάσεις που αφορούσαν τον αθλητισμό έφτασαν και διαδόθηκαν γρήγορα. Το δημοφιλέστερο σπορ, το οποίο

προερχόταν από την Αγγλία ήταν το ποδόσφαιρο και και στην Πάτρα το 1899. Μέσω του Άρθουρ Μόρφου, που αποτελεί τον ιδρυτή του ποδοσφαιρικού τμήματος της Παναχαϊκής. Τα πρώτα παιχνίδια της ομάδας ήταν φιλικοί αγώνες με μέλη πληρωμάτων εμπορικών καθώς και πολεμικών πλοίων που πρόσδεσαν στο λιμάνι.

Η μικρασιατική καταστροφή δεν άφησε ανεπηρέαστη ούτε την αθλητική ζωή της Πάτρας και της Π.Γ.Ε καθώς οι χιλιάδες πρόσφυγες που κατέφτασαν έφεραν μαζί τους την πλούσια αθλητική τους κουλτούρα και αναβάθμισαν γενικότερα την αθλητική ζωή της πόλης. Η εμπλοκή της Ελλάδας στον Β Παγκόσμιο Πόλεμο το 1940, είχε ως συνέπεια την αναστολή των αθλητικών δραστηριοτήτων σε ολόκληρη την χώρα πλην ελαχίστων εξαιρέσεων, που αφορούσαν σε κάποια φιλικά παιχνίδια. Σημαντικό είναι δε το γεγονός πως και η Παναχαϊκή είχε θύματα στα χρόνια του πολέμου.

3.1.2 Τα μεταπολεμικά χρόνια έως και σήμερα

Μετά τον πόλεμο η Π.Γ.Ε σημειώνει μια σταθερά ανοδική πορεία και το 1969 φτάνει να αγωνιστεί στην Α Εθνική κατηγορία ποδοσφαίρου. Στην δεκαετία που ακολουθεί η Παναχαϊκή βιώνει τις μεγαλύτερες στιγμές στην ιστορία της, καθώς τερματίζει τέταρτη στο πρωτάθλημα του 1973 και κερδίζει εισιτήριο για τις ευρωπαϊκές διοργανώσεις. Ήταν η πρώτη φορά που ομάδα της επαρχίας θα αγωνιζόταν σε ευρωπαϊκή διοργάνωση. Στις αρχές της δεκαετίας του 1970, η Παναχαϊκή διέθετε μία από τις καλύτερες ποδοσφαιρικές εντεκάδες που είδε το ελληνικό ποδόσφαιρο και τύγχανε της καθολικής αναγνώρισης από τον φίλαθλο κόσμο της Ελλάδας(sport- retro.gr) Έπειτα ακολούθησαν χρόνια στα οποία βρισκόταν μεταξύ Α και Β Εθνικής ώσπου φτάσαμε στο 2001 που αποτελεί την τελευταία χρόνια που η Παναχαϊκή συμμετείχε και αγωνίστηκε στην μεγαλύτερη κατηγορία. Σήμερα βρίσκεται στην Β Εθνική έχοντας περάσει όμως και από την Γ Εθνική τα προηγούμενα χρόνια .

Η Παναχαϊκή έχει αναδείξει μεγάλες μορφές του ελληνικού ποδοσφαίρου και ιδιαίτερα κατά την δεκαετία του 1970, όταν διάνυσε τα καλύτερα της χρόνια, όπως οι Δαβουρλής, Ρήγας, Στραβοπόδης, Μιχαλόπουλος, Λεβεντάκος, Ανδρούτσος, Παππάς, Τζανετουλάκος και Σιδέρης. Τέλος, στα πιο πρόσφατα χρόνια από τα σπλάχνα της Παναχαϊκής έχουν αναδειχθεί οι Γεωργάτος, Κατσουράνης και Σάμαρης. (www.ertnews.gr)

Η παρούσα εργασία επικεντρώνεται στο ποδοσφαιρικό κομμάτι του συλλόγου της Παναχαϊκής αλλά είναι αρκετά σημαντικό να σημειωθεί πως η Π.Γ.Ε αυτή τη στιγμή αριθμεί αρκετά ερασιτεχνικά τμήματα τα οποία είναι τα εξής: μπάσκετ, βόλεϊ ανδρών, βόλεϊ γυναικών, στίβος και πυγμαχία.

3.2 Σύνδεσμοι οργανωμένων οπαδών της Παναχαϊκής Γυμναστικής Ένωσης

3.2.1 AXAIOI 3

Οι « AXAIOI 3» ιδρύθηκαν το 2002 και αφορμή για την ίδρυση τους αποτέλεσε ένας εντός έδρας αγώνας με τον Ολυμπιακό Πειραιώς εκείνης τη σεζόν, στον οποίον σημειώθηκαν εκτεταμένα επεισόδια από την μεριά των φιλοξενούμενων. Κάποιοι φανατικοί υποστηρικτές της Π.Γ.Ε ,προβληματισμένοι από την ελλιπή υποστήριξη προς την ομάδα, αποφάσισαν να δημιουργήσουν κάτι καινούριο στον συνδεσμιακό χώρο. Οι « AXAIOI 3» πέρα από την αδιάλειπτη παρουσία τους στο γήπεδο εντός και εκτός έδρας, έχουν ραδιοφωνική και τηλεοπτική εκπομπή σε τοπικό κανάλι.(Curva greek τεύχος 4)

3.2.2 NORTENOS

Οι « NORTENOS PATRAS-NUESTRA FAMILIA» ιδρύθηκαν το 2010 και αποτελούν μια μεγάλη ένωση πολλών μικρών club που δραστηριοποιούνταν την περίοδο εκείνη στην ευρύτερη περιοχή της Πάτρας τα οποία ήταν τα εξής:

« TEDDY BOYS» (Λάγγουρας)

«WEST PATRAS» (Οβρυά)

«APACHE-3» (Αγυιά)

«YOUNG GROUP» (Ζαρουχλείκα)

«AGYIA FANS» (Αγυιά)

«REDBLACK CLUB»

Από την πρώτη στιγμή της εμφάνισης του ο σύνδεσμος αυτός έδωσε νέα πνοή στην κερκίδα της Παναχαϊκής με πρωτοποριακά πανό, σημαίες, coreo και συνθήματα. Πλέον αποτελεί τον

βασικότερο και μεγαλύτερο πυρήνα οπαδών της Π.Γ.Ε. Από την πρώτη στιγμή της ίδρυσης τους οι « NORTENOS PATRAS-NUESTRA FAMILIA» πρωτοστάτησαν στις εκδηλώσεις διαμαρτυρίας κατά της διοίκησης Κούγια, με αποκορύφωμα επεισόδια με μπράβους του ιδιοκτήτη και μια μεγαλειώδη σε όγκο και συμμετοχή πορεία στο κέντρο της Πάτρας με σκοπό την απομάκρυνση του από το τιμόνι της ομάδας. Οι « NORTENOS PATRAS-NUESTRA FAMILIA» αυτοπροσδιορίζονται ως « NO POLITICA» και έχουν ως μοναδικό τους κοινό σημείο και στόχο την ενίσχυση και υποστήριξη όλων των τμημάτων της Π.Γ.Ε μέσω της παρουσίας τους στο γήπεδο, με χρηματική ενίσχυση των τμημάτων του ερασιτέχνη και με φιλανθρωπικές εκδηλώσεις που αφορούν στο γενικό καλό της πόλης συνολικά και ευρύτερα του νομού Αχαΐας. .(Curva greek τεύχος 4)

3.2.3 NAVAJO

Οι «NAVAJO» ιδρύθηκαν το 2005 από τους «Santa Sofia» και άλλους αυτόνομους οπαδούς. Η ονομασία είναι ιδιαιτέρως συμβολική για αυτά που πρεσβεύει ο συγκεκριμένος σύνδεσμος οπαδών, καθώς προέκυψε από την ομώνυμη φυλή Ινδιάνων, που συμβόλιζε την αυτονομία, την ανεξαρτησία, την αυτοσυντήρησή τους και τους αγώνες τους. .(Curva greek τεύχος 4)Παρακάτω παρατίθεται το καταστατικό ίδρυσης των «NAVAJO»:

Το club φίλων Παναχαϊκής NAVAJO ιδρύθηκε τη σεζόν 2004-2005 και έχει ως βασικά χαρακτηριστικά την αυτονομία-ανεξαρτησία και τον αντιφασισμό.

Το γήπεδο είναι μικρογραφία της κοινωνίας ,και είμαστε ενάντια στο μοντέλο του σύγχρονου άβουλου οπαδού πελάτη που θέλουν να περάσουν οι Π.Α.Ε δημιουργώντας εμπορικά κέντρα και όχι ποδοσφαιρικά γήπεδα.

Πρέπει να μας βρουν απέναντι τους, όλους μαζί, ενωμένους!

ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΑΣ ΟΛΗ Η ΓΗ ΚΑΙ ΜΙΑ ΖΩΗ ΠΑΝΑΧΑΙΚΗ

Ως NAVAJO ANTIFA είμαστε φίλαθλοι της Παναχαϊκής, που αγωνιζόμαστε μέσα και έξω από τα γήπεδα, ενάντια στον φασισμό και τον ρατσισμό, και ενάντια στην σαπίλα του μοντέρνου ποδοσφαίρου, που έχει μετατρέψει ένα κοινωνικό άθλημα σε μπίζνα Ανώνυμων Εταιρειών και αφεντικών που χρησιμοποιούν μπράβους και τραμπούκους. ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΑΣ ΟΛΗ Η ΓΗ ΚΑΙ ΜΙΑ ΖΩΗ ΜΟΝΟ ΠΑΝΑΧΑΙΚΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ «ΕΞΗΣ»

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ «ΠΕΔΙΟΥ» ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΟΥ BOURDIEU

4.1 Θεωρητικό πλαίσιο έρευνας

Εργαλείο κλειδί για την ανάλυση και κατανόηση εις βάθος του ερευνητικού υλικού που συγκεντρώθηκε αποτέλεσε η θεωρία του Γάλλου ακαδημαϊκού Pierre Bourdieu. Θεωρείται ως ένας από τους μεγαλύτερους φιλοσόφους και κοινωνιολόγους, με κυριότερο σημείο του έργου του την παρατήρηση και κατανόηση της συμπεριφοράς και των ενεργειών των υποκειμένων μέσα στην κοινωνία. Σε αυτό συντέλεσε η εισαγωγή εννοιών όπως η «έξης», το «habitus», το «πεδίο» και το «κεφάλαιο».

4.2 Η έννοια της «έξης»

Οι λόγοι για τους οποίους κάποιος επιλέγει την ομάδα που υποστηρίζει ή αποφασίζει να κάνει έγγραφη σε κάποιον σύνδεσμο οργανωμένων οπαδών διαφέρουν και είναι αρκετοί. Κατά τον Bourdieu η λογική της ατομικότητας και της ελευθερίας των επιλογών του ατόμου στις σύγχρονες αστικές κοινωνίες τίθενται υπό αμφισβήτηση, καθώς οι εκάστοτε επιλογές σχετίζονται με τις εμπειρίες που έχει βιώσει το άτομο στην ζωή του και τα ερεθίσματα που έχει λάβει καθ' όλη την διάρκεια της. Η έννοια της «έξης» μας προσφέρει την δυνατότητα να κατανοήσουμε πως κάθε ενέργεια ενός ατόμου μέσα στην κοινωνία καθορίζεται από τα ατομικά του βιώματα (Νάστος, 2013). Η «έξη» είναι αυτή που υποδεικνύει την προδιάθεση, την τάση ή την κλίση του ατόμου προς μια συγκεκριμένη κατεύθυνση και συμπεριφορά ή

πρακτική(Tomlinson,2004). Σύμφωνα με τα παραπάνω, οι οπαδοί της Π.Γ.Ε που υποστηρίζουν την ίδια ομάδα και βρίσκονται στο γήπεδο της Παναχαϊκής για την παρακολούθηση ενός αγώνα όντας εγγεγραμμένοι σε κάποιον σύνδεσμο οργανωμένων οπαδών υποθέτουμε βάσιμα πως δεν το κάνουν τυχαία και ούτε αποτελεί η επιλογή τους αυτή προϊόν ατομικής βούλησης, αλλά τους οδηγεί εκεί το κοινωνικό υπόβαθρο και των σύνολο των ατομικών εμπειριών κατά την διάρκεια της ζωής τους. Ο Bourdieu δίνει ιδιαίτερη σημασία στις εμπειρίες που βιώνει το άτομο σε νεαρή ηλικία και πιστεύει στη διαδικασία συνεχούς αναδόμησης της «έξης» μέσα από την συλλογή νέων εμπειριών σε κάθε στάδιο της ζωής του ατόμου. Για παράδειγμα, οι οικογενειακές εμπειρίες είναι πίσω από αυτές του σχολείου, και η «έξη» που τροποποιήθηκε στο σχολείο βρίσκεται πίσω από τη δόμηση άλλων μεταγενέστερων εμπειριών που και αυτές με την σειρά τους θα επηρεάσουν στη συνέχεια τις μεταγενέστερες εμπειρίες.(Λελεδάκης, 2006: 436-437).

4.3 Η έννοια του « πεδίου» και της διάκρισης των σπορ

Με τον όρο «πεδίο», που εισήγαγε στην θεωρία του ο Bourdieu, προσδιορίζει τον κοινωνικό χώρο μέσα στον οποίο λαμβάνουν χώρα οι κοινωνικές πρακτικές των υποκειμένων καθορισμένες από την «έξη». Το «πεδίο» είναι ο δομημένος κοινωνικός χώρος, όπου διαμορφώνονται αντικειμενικές σχέσεις ανάμεσα σε θέσεις που και αυτές έχουν διαμορφωθεί κοινωνικά. Οι θέσεις αυτές δεν είναι στατικές αλλά υπάρχει μια συνεχής μάχη είτε για την υπεράσπιση τους είτε για την κατάκτηση τους και διαφέρουν μεταξύ τους ως προς την σχέση τους με την εξουσία και με το αν την κατέχουν ή όχι στο εκάστοτε « πεδίο»(Σταυρακάκης,2023:20-21)

4.4 Η έννοια του «κεφαλαίου»

Κατά την θεωρία του Bourdieu, το ανθρώπινο σώμα αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι διατήρησης των κοινωνικών ανισοτήτων και αποτελεί αντικείμενο διάκρισης και φορέα status. Ο Bourdieu χρησιμοποιεί στην θεωρία τους τέσσερα διαφορετικά είδη «κεφαλαίου» για να αναλύσει τις κοινωνικές ανισότητες και αντιθέσεις, τα οποία είναι τα εξής: το

οικονομικό, το πολιτιστικό, το συμβολικό και το σωματικό. Αρχικά, το «οικονομικό κεφάλαιο» αναφέρεται στα χρήματα και στην οικονομική δύναμη η οποία διαχωρίζει τα υποκείμενα σε πλούσιους και φτωχούς. Ακολουθώντας, το «πολιτιστικό κεφάλαιο» σχετίζεται με το επίπεδο και τον βαθμό εκπαίδευσης των ατόμων, καθώς επίσης και με την γνώση των τεχνών και της υψηλής κουλτούρας. Εν συνεχεία, το «συμβολικό κεφάλαιο» αντικατοπτρίζει τους τρόπους συμπεριφοράς και την παρουσίαση του εαυτού του εκάστοτε υποκειμένου. Τέλος, το «σωματικό κεφάλαιο» αφορά το σχήμα του σώματος, την ομορφιά, τον τρόπο ομιλίας και βαδίσματος του ατόμου. (Αρώνη, 2008:48)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

5.1 Σκοπός της έρευνας

Ο σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να αναδείξει τα κίνητρα και τις αιτίες συμμετοχής των οπαδών της Παναχαϊκής στους τρεις μεγαλύτερους οπαδικούς συνδέσμους της Πάτρας που υποστηρίζουν την Π.Γ.Ε. (ΑΧΑΙΟΙ 3-NAVAJO ANTIFA-NORTENOS) Τα βασικά ερευνητικά ερωτήματα αφορούν επίσης σε ζητήματα όπως το στοιχείο της σύνδεσης οπαδικής και τοπικής ταυτότητας, η ηλικία έναρξης συμμετοχής στους συνδέσμους, ο βαθμός καθημερινής και εβδομαδιαίας ενασχόλησης με την ομάδα και τον σύνδεσμο και η συχνότητα παρουσίας στα εντός έδρας παιχνίδια. Τέλος, καταγράφονται γενικές απόψεις, σκέψεις και προτάσεις για οπαδικά ζητήματα όπως για παράδειγμα η ελεύθερη μετακίνηση φιλοξενούμενων οπαδών στα εκτός έδρας παιχνίδια.

5.2 Επιλογή μεθόδου έρευνας

Ο τρόπος της άντλησης όλων αυτών των πληροφοριών πραγματοποιείται μέσα από τη λήψη μεμονωμένων και προσωπικών ημι-δομημένων συνεντεύξεων με μέλη των τριών μεγαλύτερων συνδέσμων που υποστηρίζουν την Π.Γ.Ε. (ΑΧΑΙΟΙ 3-NAVAJO ANTIFA-NORTENOS) που εντάσσονται στα πλαίσια της ποιοτικής έρευνας. Η ποιοτική έρευνα διέπεται από μία φυσικότητα (Lincoln & Guba, 1985), και στηρίζεται στην καταγραφή των γεγονότων και των πληροφοριών όπως αυτά παρουσιάζονται από την αφήγηση των ερωτώμενων υποκειμένων (Παρασκευοπούλου-Κόλλια, 2020:28). Η ποιοτική έρευνα αποτελεί μια ανοιχτή, ευέλικτη και μετασχηματιζόμενη διεξαγωγή ενεργειών, κατά τις οποίες ο ερευνητικός σχεδιασμός είναι το απαραίτητο πλαίσιο τόσο για εξωτερικούς όσο και για εσωτερικούς λόγους (Τσιώλης, 2014:49). Μεγάλο πλεονέκτημα της συγκεκριμένης μεθόδου αποτελεί η δυνατότητα του ερμηνευτή να διεισδύσει στην προσωπικότητα των υποκειμένων λόγω της προσωπικής επαφής που έχει μαζί τους κατά την διάρκεια των συνεντεύξεων και να κατανοήσει καλύτερα το υπόβαθρο των κοινωνικών επιρροών που αυτά κουβαλούν καθώς

επίσης και άλλες πτυχές του κοινωνικού τους προφίλ.(Παπαγεωργίου,1998:9-10)Σημαντικό παράγοντα στην επιλογή της ποιοτικής έρευνας ως εργαλείο του ερευνητή για την διεκπεραίωση της εργασίας αυτής αποτέλεσε το γεγονός πως δίνει την δυνατότητα να ερμηνευτούν ποιοτικά τα χαρακτηριστικά που δεν μπορούν να μετρηθούν ποσοτικά όπως τα συναισθήματα, οι εμπειρίες και οι σκέψεις(Σπύρος,2017β:5)Τέλος, η επιλογή της ποιοτικής έρευνας δίνει την δυνατότητα στον ερευνητή να απαντήσει ευκολότερα και με πειστικότερο τρόπο στα «πώς» και τα «γιατί» του φαινομένου που έχει επιλέξει να αναλύσει.(Given,2008)

5.3 Επιλογή εργαλείου

Το εργαλείο του ερευνητή στη παρούσα έρευνα για την εξαγωγή συμπερασμάτων ήταν αυτό της συνέντευξης και πιο συγκεκριμένα στην περίπτωση αυτή, ο τύπος της ημι-δομημένης συνέντευξης.(Τσιώλης,2014:55)Με τον τύπο αυτό της συνέντευξης επιτυγχάνεται η ευελιξία στην τροποποίηση του περιεχομένου, η εμβάθυνση σε θέματα που είναι πιο σημαντικά και δίνεται η δυνατότητα στον ερευνητή να τροποποιήσει κάποια ερωτήματα ή ακόμα και να προσθέσει ή αφαιρέσει μερικά, αναλόγως των απαντήσεων που λαμβάνει και αναλόγως το συνεντευξιαζόμενο πρόσωπο.(Ίσαρη & Πουρκός,2015:97)Αυτό συμβαίνει διότι η συνέντευξη σε αυτή τη μορφή περιέχει ένα σύνολο προκαθορισμένων ερωτήσεων , δίνοντας όμως το περιθώριο ελευθερίας και διάδρασης μεταξύ των συμμετεχόντων στην διαδικασία κατά την διάρκεια της και αυτό καθιστά την συνέντευξη πετυχημένη.(Χαλικιάς, Λάλου& Μανωλέσου,2015:27)Οι συμμετέχοντες στις συνεντεύξεις ήταν ενήμεροι για το περιεχόμενο των πληροφοριών που αφορούσε την έρευνα αρκετό καιρό πριν αυτές διεξαχθούν(Ιωσηφίδης,2008,278) και συμμετείχαν με την θέληση τους στην διαδικασία θέλοντας να βοηθήσουν και να συνδράμουν με τον τρόπο τους στην προσπάθεια του ερευνητή, χωρίς να προκύπτει απόπειρα εξαπάτησης και εξαναγκασμού.(Ίσαρη& Πουρκός,2015:89)Τέλος, αρκετά σημαντικό ρόλο για την πραγματοποίηση της έρευνας αυτής, αποτέλεσε η διατήρηση της ανωνυμίας των συμμετεχόντων και η διαφύλαξη των προσωπικών τους δεδομένων καθ' όλη την διάρκεια της διαδικασίας, σεβόμενος ο ερευνητής την επιθυμία τους(Ίσαρης& Πουρκός,2015:85)

5.4 Δείγμα

Το κριτήριο που τέθηκε σχετικά με την επιλογή των κοινωνικών υποκειμένων στην έρευνα είναι η ενεργή συμμετοχή τους την δεδομένη χρονική στιγμή στα οπαδικά δρώμενα της Π.Γ.Ε, όντας μέλη ενός εκ των τριών συνδέσμων φιλάθλων της Π.Γ.Ε (ΑΧΑΙΟΙ-3, NAVAJO-ANTIFA, NORTENOS). Στην παρούσα έρευνα εκπροσωπούνται και οι τρεις αυτοί σύνδεσμοι και ακολουθήθηκε η στρατηγική της σκόπιμης δειγματοληψίας από μέρους του ερευνητή, καθώς έτσι εξασφαλίζεται η εξυπηρέτηση των σκοπών και των ερωτημάτων της έρευνας. (Ίσαρη & Πουρκός, 2015:81) Το ποσοτικό μέγεθος του δείγματος δεν είναι μεγάλο, καθώς κάτι τέτοιο θα ήταν ιδιαιτέρως χρονοβόρο όσον αφορά την τελική διεκπεραίωση της έρευνας και την τελική εξαγωγή συμπερασμάτων (Mason, 2009). Επίσης, ένα μικρότερο και πιο ευέλικτο ποσοτικό δείγμα δίνει την δυνατότητα στον ερευνητή για μια βαθύτερη μελέτη της κάθε περίπτωσης ξεχωριστά καθώς και περισσότερο χρόνο να ασχοληθεί με κεντρικότερα ζητήματα που είναι ζητούμενα για τον σκοπό της έρευνας (Patton, 2002:230). Για την πραγματοποίηση της παρούσας έρευνας πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις με 8 άτομα, εκ των οποίων οι 5 είναι μέλη των NORTENOS, 2 μέλη των NAVAJO-ANTIFA και ένας μέλος των ΑΧΑΙΩΝ-3. Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν στο χρονικό πλαίσιο από 1 Ιουνίου έως και 25 Ιουνίου του 2023 και είχαν διάρκεια περίπου 20 με 25 λεπτά η καθεμία. Η επικοινωνία διεξήχθη μέσω τηλεφώνου σε όλες τις περιπτώσεις και ακολουθήθηκε η διαδικασία της μαγνητοφώνησης και στη συνέχεια της απομαγνητοφώνησης η οποία προσφέρει την πρώτη και σημαντικότερη επαφή με τα ερευνητικά δεδομένα. (Ίσαρη και Πουρκός, 2015:129) Το εύρος ηλικίας των υποκειμένων της έρευνας κυμαίνεται από τα 23 έως τα 41 έτη. Στο πρώτο στάδιο της συνομιλίας με τους συνεντευξιζόμενους, ο ερευνητής συστήθηκε, αποκάλυψε την ιδιότητα του και έπειτα ανέπτυξε αναλυτικά τον σκοπό και τους στόχους της έρευνας. Για λόγους τήρησης της ανωνυμίας και των προσωπικών στοιχείων των υποκειμένων της έρευνας όπως έχει αναφερθεί και παραπάνω, τα υποκείμενα αναφέρονται μόνο με το αρχικό γράμμα του ονόματός τους, την ηλικία τους και τον σύνδεσμο στον οποίο ανήκουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ-ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

6.1 Θεματικοί άξονες των συνεντεύξεων- ερωτήματα

Οι θεματικοί άξονες στους οποίους κινήθηκαν οι συνεντεύξεις των οργανωμένων οπαδών της Π.Γ.Ε αφορούσαν στα αίτια και στα κίνητρα για την εγγραφή τους σε σύνδεσμο, στο ηλικιακό κομμάτι, σ τη συχνότητα ενασχόλησης με την ομάδα και τον σύνδεσμο ,στο στοιχείο της τοπικότητας, τα κίνητρα για την εγγραφή τους σε σύνδεσμο και μια γενικότερη άποψη για το οπαδικό κίνημα στην Ελλάδα και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες λειτουργεί.

6.2 Θεματικός άξονας σχετικός με την θεωρία της «έξης» του Bourdieu

- Υπάρχει κάποιος/α στο στενό συγγενικό σου περιβάλλον που υποστηρίζει Παναχαϊκή;
- Υπάρχει κάποιος/α στο στενό συγγενικό σου ή κοινωνικό περιβάλλον που είναι εγγεγραμμένος ή υπήρξε στο παρελθόν μέλος κάποιου οργανωμένου συνδέσμου οπαδών οποιασδήποτε ομάδας;

6.3 Θεματικός άξονας ηλικίας

- Από ποια ηλικία ξεκίνησες να υποστηρίζεις την Παναχαϊκή;
- Σε ποια ηλικία γράφτηκες στον σύνδεσμο στον οποίο ανήκεις;

6.4 Θεματικός άξονας συχνότητας ενασχόλησης

- Πόσο συχνά παρακολουθείς αγώνες της Π.Γ.Ε από το γήπεδο;
- Πόσο συχνά παρακολουθείς αγώνες της Π.Γ.Ε είτε από την τηλεόραση είτε διαδικτυακά;
- Πόσο συχνά επισκέπτεσαι τα γραφεία του συνδέσμου στον οποίο ανήκεις;

6.5 θεματικός άξονας τοπικής ταυτότητας

- Ο λόγος και τα κίνητρα που υποστηρίζεις την Π.Γ.Ε σχετίζονται με το κριτήριο της εντοπιότητας;
- Θεωρείς πως όλοι οι κάτοικοι της Πάτρας ή και του νομού Αχαΐας γενικότερα θα έπρεπε να υποστηρίζουν την Π.Γ.Ε;
- Είσαι ευχαριστημένος με την στήριξη που λαμβάνει η ομάδα από τον τοπικό πληθυσμό;
- Τι πιστεύεις ότι θα μπορούσε να κάνει ο σύλλογος ώστε να φέρει περισσότερο κόσμο στο γήπεδο και να τυγχάνει μεγαλύτερης στήριξης;

6.6 θεματικός άξονας κινήτρων για την εγγραφή και συμμετοχή στον συγκεκριμένο σύνδεσμο

- Ποιος είναι ο λόγος που σε οδήγησε στην εγγραφή σου στον συγκεκριμένο σύνδεσμο;

6.7 θεματικός άξονας έκφρασης απόψεων σχετικά με το οπαδικό κίνημα στην Ελλάδα

- Είσαι υπέρ των ελεύθερων μετακινήσεων οπαδών στα εκτός έδρας παιχνίδια;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Επεξεργασία δεδομένων - θεματική ανάλυση

7.1 Θεματικός άξονας σχετικός με την θεωρία της «έξης»

Από τις συνεντεύξεις διαφάνηκε πως οι περισσότεροι ξεκίνησαν να υποστηρίζουν την Παναχαϊκή, επηρεασμένοι από κάποιο μέλος της οικογένειάς τους ή του στενού κοινωνικού τους περίγυρου. Αρκετοί ανέφεραν ότι συνήθως ο πατέρας του, ήταν εκείνος που τους πήγαινε στο γήπεδο από μικρή ηλικία ώστε να παρακολουθήσουν τους αγώνες με την Παναχαϊκή. Οπότε, όπως έχει προαναφερθεί, οι επιλογές των ατόμων σχετίζονται σε πολλές περιπτώσεις με τις βιωματικές εμπειρίες και τα ερεθίσματα που έχουν λάβει καθ' όλη την διάρκεια της ζωής τους, σύμφωνα και με την θεωρία της «έξης» του Bourdieu. Συνεπώς, και η επιλογή τους όσον αφορά την ομάδα που υποστηρίζουν προκύπτει μέσα από το κοινωνικό τους υπόβαθρο και το σύνολο των ατομικών τους εμπειριών κατά την διάρκεια της ζωής τους. Αξιοσημείωτο είναι δε το γεγονός της καθοριστικής συμβολής του νεαρού της ηλικίας τους στην διαμόρφωση της οπαδικής ταυτότητας. Άλλωστε και ο ίδιος ο Bourdieu δίνει ιδιαίτερη σημασία στις εμπειρίες που βιώνει το άτομο σε παιδική, εφηβική και μετεφηβική ηλικία και στο κατά πόσο αυτές καθορίζουν τις μεταγενέστερες επιλογές του ατόμου ποικίλα επίπεδα.

Ο Σ.,33 ετών αναφέρει «έχω πολλούς συγγενείς που είναι οπαδοί της Παναχαϊκής» και «πήγα πρώτη φορά γήπεδο το 1995 με τον πατέρα μου και από τότε υποστηρίζω την Παναχαϊκή». Ο Σ.,34 ετών αναφέρει «ο πατέρας μου υποστηρίζει Παναχαϊκή» και ισχύει το ίδιο και για τον Γ.,23 ετών «ο πατέρας μου είναι Παναχαϊκή και Α.Ε.Κ και με έχει πάει αρκετές φορές στο γήπεδο». Ο Γ.,35 ετών δήλωσε «ο πατέρας μου με πήγαινε εμένα και τον αδερφό μου στο γήπεδο για να δούμε Παναχαϊκή».

7.2 Θεματικός άξονας ηλικίας

Η ηλικία, σύμφωνα με την οποία, τα υποκείμενα της έρευνας επέλεξαν να υποστηρίζουν συνειδητά της Παναχαϊκή και αποφάσισαν να είναι η μοναδική τους ομάδα, της οποίας θα είναι οπαδοί, είναι η προ-εφηβική και η εφηβική. Αυτό, γιατί τότε τοποθετείται χρονικά η

περίοδος κατά την οποία τα άτομα αποκτούν και σχηματίζουν την προσωπικότητα τους ξεχωριστά από τους γονείς τους, κάνοντας τις δικές τους επιλογές.

Ο Σ.,33 ετών είναι Παναχαϊκή από 5 χρονών και ο Μ.,41 ετών έγινε Παναχαϊκή στα 20 του χρόνια. Όλοι οι υπόλοιποι έγιναν Παναχαϊκή μεταξύ 12 και 16 χρονών. Ο Γ.,35 ετών αναφέρει χαρακτηριστικά «*Οπαδός της Παναχαϊκής έγινα στην Β' Γυμνασίου και ήταν μια συνειδητή απόφαση που πήρα μόνος μου*», ενώ στην ίδια ακριβώς ηλικία έγιναν Παναχαϊκή οι Σ.,34 ετών «*Στην ηλικία των 13 ετών έγινα Παναχαϊκή για να υποστηρίξω την ομάδα της πόλης μου και να παρευρίσκομαι σε όλα της τα παιχνίδια*» και Δ.,32 «*Όταν έγινα 13 ετών και άρχισα να πηγαίνω γήπεδο, έγινα Παναχαϊκή*».

Εξ' ίσου σημαντικό ρόλο έχει η ηλικία και στην απόφαση εγγραφής των υποκειμένων της έρευνας σε κάποιον σύνδεσμο οργανωμένων οπαδών, η οποία γίνεται λίγο αργότερα στις περισσότερες περιπτώσεις από την τελική τους απόφαση στην επιλογή αγαπημένης ομάδας. Επίσης, συμπίπτει χρονικά με τα εφηβικά χρόνια των συμμετεχόντων στην έρευνα, που αυτό σημαίνει πως είναι τα χρόνια της εσωτερικής αναζήτησης, της γενικευμένης αντίδρασης στην καθεστηκυία τάξη των πραγμάτων και της προσπάθειας για αποδοχή και αναγνώριση ανάμεσα στην παρέα και το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Όλα τα συνεντευξιαζόμενα άτομα γράφτηκαν σε σύνδεσμο οπαδών μεταξύ των ηλικιών 14-21.

Ο Σ.,33 ετών δηλώνει «*Όταν ήμουν 18 χρονών αποτέλεσα ένα από τα ιδρυτικά μέλη των RED BLACK*», γκρουπάκι που ένα χρόνο μετά μαζί με άλλα τέτοια συνοικιακά γκρουπάκια δημιούργησαν τους NORTENOS. Ο Μ., 41 ετών αναφέρει «*Στα 21 μου που έγινα Παναχαϊκή γράφτηκα κατευθείαν στον σύνδεσμο των ΑΧΑΙΩΝ, οι οποίοι μόλις είχαν ιδρυθεί.*», ενώ ο Γ.,23 ετών αναφέρει «*Στα 19 μου ήρθα σε πρώτη επαφή με τον σύνδεσμο και μετά από έναν χρόνο συμμετείχα ενεργά στις δράσεις του*».

7.3 Θεματικός άξονας συχνότητας ενασχόλησης

Η καθημερινότητα των οπαδών περιστρέφεται γύρω από την ομάδα τους και καταλαμβάνει μεγάλο μερίδιο του εβδομαδιαίου προγράμματος τους, με αποκορύφωμα το Σαββατοκύριακο όπου υπάρχει στο πρόγραμμα συνήθως και ο επίσημος αγώνας της ομάδας. Το ίδιο ισχύει φυσικά και για τους οπαδούς της Παναχαϊκής. Ειδικότερα αν ο αγώνας είναι εντός έδρας η

παρουσία στο γήπεδο είναι επιβεβλημένη, κάτι που όμως συμβαίνει κάποιες φορές και στα εκτός έδρας παιχνίδια, ειδικά στα πιο κοντινά. Το σίγουρο είναι πως αν κάποιος δεν παρευρεθεί στο γήπεδο για οποιονδήποτε λόγο θα παρακολουθήσει τον αγώνα από την τηλεόραση ή διαδικτυακά. Αυτό επιβεβαιώνεται γλαφυρά και στις συνεντεύξεις που έδωσε το δείγμα της παρούσας έρευνας.

Σχετικά με την συχνότητα παρουσίας στα εντός έδρας παιχνίδια όλοι οι ερωτώμενοι απάντησαν πως τα παρακολουθούν όλα από κοντά και ο μοναδικός λόγος απουσίας είναι να συμβεί κάτι έκτακτο. Αυτό αποκτά μεγάλη σημασία αν αναλογιστούμε πως το γήπεδο για τους οπαδούς είναι ο χώρος που περικλείει όλα τα ιδανικά που πρεσβεύει ο αγαπημένος τους σύλλογος και περικλείει όλες τις αναμνήσεις που δημιουργούν τις κοινές οπαδικές μνήμες και εμπειρίες. Άλλωστε, σύμφωνα και με την θεωρία του Bourdieu και την έννοια του « πεδίου» που εισήγαγε, το γήπεδο της κάθε ομάδας είναι ο κοινωνικός χώρος μέσα στον οποίο λαμβάνουν χώρα οι κοινωνικές πρακτικές των υποκειμένων καθορισμένες από την « έξη».

Όσον αφορά τα εκτός έδρας παιχνίδια μεγάλο ποσοστό ακολουθεί την ομάδα αρκετές φορές , ενώ οι υπόλοιποι περιορίζονται στο να την παρακολουθούν είτε από την τηλεόραση είτε από το διαδίκτυο. Εξαίρεση αποτελούν οι Γ., 35 ετών « *Προτιμώ να ακολουθώ την ομάδα και στα εκτός έδρας παιχνίδια, σε περίπτωση που αυτό δεν είναι εφικτό είναι πολύ πιθανό να μην παρακολουθήσω το παιχνίδι.*» και Γ., 23 ετών « *Στα παιχνίδια που δεν βρίσκομαι στο γήπεδο, η συχνότητα με την οποία τα παρακολουθώ θα έλεγα πως είναι σχεδόν τα μισά.*».

Μεγάλο κεφάλαιο στην καθημερινότητα ενός οργανωμένου οπαδού αποτελεί η παρουσία του στον σύνδεσμο και το πόσο συχνά γίνεται αυτό. Η σημαντικότητα της παρουσίας του οπαδού σε κάθε άνοιγμα του συνδέσμου ισοδυναμεί σε σημαντικότητα με την παρουσία του στο γήπεδο για έναν εντός έδρας αγώνα και μπορεί και αυτή να ερμηνευτεί και να κατανοηθεί μέσα από την θεωρία του « πεδίου», όπως ακριβώς και η παρουσία στο γήπεδο. Οι περισσότεροι ερωτώμενοι απάντησαν πως παρευρίσκονται σχεδόν σε κάθε άνοιγμα του συνδέσμου τους, όπως για παράδειγμα οι Δ., 32 ετών « *Πηγαίνω σχεδόν σε όλα τα ανοίγματα, δηλαδή από τις δέκα φορές που θα ανοίξουμε εγώ θα πάω σίγουρα στις οχτώ* », Μ., 41 ετών « *Σχεδόν όποτε ανοίγει και αυτό συμβαίνει από τότε που γράφτηκα μέχρι και σήμερα*» και Κ., 26 ετών « *Σε κάθε άνοιγμα είμαι εκεί* ». Υπάρχουν και οι περιπτώσεις εκείνων που ξεκίνησαν πιο ενεργοί λόγω του νεαρού της ηλικίας τους και την έλλειψη πολλών υποχρεώσεων, αλλά

στην πορεία είτε μειώθηκε η συχνότητα κατά την οποία επισκέπτονταν τον σύνδεσμο τους είτε και μηδενίστηκε. Παραδείγματα αποτελούν οι Γ., 35 ετών « Μέχρι και πριν ένα χρόνο ήμουν παρών κάθε φορά που άνοιγε ο σύνδεσμος. Τώρα λόγω επαγγελματικών υποχρεώσεων επισκέπτομαι τα γραφεία περίπου δύο φορές την εβδομάδα. » και Σ., 33 ετών « Πιο παλιά πήγαινα σίγουρα δύο με τρεις φορές τον μήνα. Τώρα λόγω επαγγελματικών υποχρεώσεων δεν είμαι τόσο ενεργός σε αυτό το κομμάτι και δεν πηγαίνω καθόλου. »

7.4 Θεματικός άξονας τοπικής ταυτότητας

Η ιστορία της Παναχαϊκής είναι πολύ μεγάλη και σε συνδυασμό με τις επιτυχίες της, ιδιαιτέρως την δεκαετία του 1970, έχει καταστεί στις συνειδήσεις όλης της φίλαθλης Ελλάδας ως η ομάδα που αντιπροσωπεύει την Πάτρα και ευρύτερα τον νομό Αχαΐας. Η οπαδική ταυτότητα συνδέεται άρρηκτα σε πολλές περιπτώσεις με την τοπική ταυτότητα του οπαδού και σε πολλές περιπτώσεις αποτελεί το ισχυρότερο κριτήριο για την επιλογή αγαπημένης ομάδας. Στην παρούσα έρευνα και μέσα από τις συνεντεύξεις που δόθηκαν από τα μέλη των συνδέσμων των οργανωμένων οπαδών της Παναχαϊκής, αυτό φάνηκε ξεκάθαρα καθώς το κριτήριο της εντοπιότητας αποτέλεσε το βασικότερο κίνητρο για να υποστηρίξουν συνειδητά την ομάδα της πόλης τους. Και τα οχτώ άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα αναφέρθηκαν στο στοιχείο της εντοπιότητας σχετικά με την επιλογή τους να γίνουν Παναχαϊκή. Χαρακτηριστικότερα αποσπάσματα είναι αυτά των Γ., 35 ετών «Αποφάσισα συνειδητά να γίνω οπαδός της Παναχαϊκής, κυρίως γιατί είναι η μεγάλη ομάδα της πόλης μου.», Η., 28 ετών « Ο βασικότερος λόγος είναι πως θέλω να υποστηρίξω την ομάδα της πόλης μου και γι' αυτό άλλωστε αποφάσισα στα 12 μου να αλλάξω ομάδα και να γίνω Παναχαϊκή. », Σ., 34 ετών « Αγαπώ την πόλη μου και δεν βρίσκω τον λόγο να υποστηρίξω μια ομάδα 250 χιλιόμετρα μακριά από την πόλη μου, στην Αθήνα για παράδειγμα. », Δ., 32 ετών « Ναι αυτός είναι ο κυριότερος λόγος που υποστηρίξω Παναχαϊκή. » , Κ., 28 ετών « Είναι ωραίο να υποστηρίζεις την ομάδα της πόλης σου και μέσα από την ομάδα να νιώθεις κομμάτι της. » και Γ., 23 ετών « Σίγουρα παίζει και αυτό ρόλο, όχι όμως με την έννοια του τοπικισμού, αλλά γιατί υποστηρίζοντας την ομάδα της πόλης μου συμμετέχω βιωματικά στην πορεία της. »

Επίσης, όλοι πιστεύουν και υποστηρίζουν πως θα ήταν πιο λογικό και ιδανικό κάθε κάτοικος της Πάτρας και ευρύτερα του Νομού Αχαΐας να υποστηρίζει την Παναχαϊκή. Κύριοι λόγοι

για την στήριξη της άποψης αυτής αποτελεί το κριτήριο της εντοπιότητας, καθώς επίσης και η δυνατότητα στον οπαδό να παρακολουθεί από κοντά όλα τα παιχνίδια της αγαπημένης του ομάδας. Πιο συγκεκριμένα, ο Η., 28 ετών δηλώνει « *Ναι σίγουρα το πιστεύω αυτό. Πιστεύω πως ακόμα και αν κάποιος είναι οπαδός άλλης ομάδας, σίγουρα θα πρέπει να υποστηρίζει και την ομάδα της πόλης του. Βασικά, θα πρέπει πρωτίστως να υποστηρίζει την ομάδα της πόλης του και έπειτα η άλλη να είναι η δεύτερη του ομάδα.*», ενώ ο Σ., 34 ετών απαντάει « *Εννοείται, τουλάχιστον η πλειοψηφία της πόλης θα έπρεπε να υποστηρίζει Παναχαϊκή*». Στην ίδια ερώτηση ο Δ., 32 ετών δηλώνει « *Γενικά μου αρέσει πολύ το αγγλικό μοντέλο που οι κάτοικοι υποστηρίζουν την ομάδα της πόλης τους ανεξαρτήτως κατηγορίας στη οποία αγωνίζεται και γενικά το μότο μου οπαδικά είναι support your local team. Όμως στον Νομό Αχαΐας υπάρχει και ο Παναιγιάλειος, οπότε κάποιος θα μπορούσαν να υποστηρίζουν και αυτήν την ομάδα και το θεωρώ φυσιολογικό παρόλο που αυτό δεν συμφέρει την ομάδα μου.*», ενώ ο Κ., 28 ετών δηλώνει « *Θα το ήθελα, δεν ξέρω αν πρέπει αλλά σίγουρα θα το ήθελα.*»

Επίσης, ο Γ., 35 ετών έφερε ως παράδειγμα άλλες επαρχιακές πόλεις που στηρίζουν αρκετά την ομάδα της πόλης τους, δηλώνοντας « *Ναι, εννοείται !Στις υπόλοιπες επαρχίες αυτό συμβαίνει. Για παράδειγμα στο Ηράκλειο της Κρήτης στηρίζουν τον Ο.Φ.Η, στην Λάρισα την Α.Ε.Λ και στα Γιάννενα τον Π.Α.Σ Γιάννενα. Ακόμα και στο Αγρίνιο που είναι κοντά μας η πλειοψηφία των κατοίκων είναι Παναιτωλικός.*»

Σχετικά με το αν δηλώνουν ευχαριστημένοι με την στήριξη που λαμβάνει η ομάδα από τον τοπικό πληθυσμό οι απαντήσεις δείχνουν ξεκάθαρα πως όχι και αυτό συμβαίνει σύμφωνα με τους ερωτώμενους λόγω κυρίως της διοικητικής αστάθειας, την έλλειψη επιτυχιών από το ποδοσφαιρικό τμήμα και την μακροχρόνια απουσία της Παναχαϊκής από την Α' Εθνική. Μερικά χαρακτηριστικά αποσπάσματα των συνεντεύξεων που καταδεικνύουν το παραπάνω συμπέρασμα είναι τα εξής: Ο Γ., 35 ετών δηλώνει « *Όχι, καθόλου. Αυτό που βλέπω είναι πως οι κάτοικοι της Πάτρας δεν στηρίζουν την ομάδα και αυτό οφείλεται στους παράγοντες που έχει κατά καιρούς η Παναχαϊκή.* », ο Η., 28 ετών « *Σίγουρα όχι. Ο κυριότερος λόγος είναι πως δεν βοηθάει και η ομάδα προς αυτήν την κατεύθυνση. Η κακή αγωνιστική παρουσία της ομάδας, η κατηγορία που παίζει και οι κακές διοικήσεις δεν τραβάνε τον κόσμο της Πάτρας να ασχοληθεί*

ενεργά με την ομάδα.», ο Σ., 33 ετών « Όχι, δεν είμαι καθόλου. Δυστυχώς η κακή πορεία της ομάδας όλα αυτά τα χρόνια είναι δυσανάλογη με το μέγεθος της Παναχαϊκής και σε συνδυασμό με τις κάκιστες διοικήσεις που έχουν περάσει από την ομάδα έχουν απομακρύνει τον κόσμο από την Παναχαϊκή.», ο Δ., 32 ετών « Καθόλου! Σε κλίμακα από το 1 ως το 10 θα έλεγα 2. Ο κύριος λόγος έχει να κάνει με τους παράγοντες που έχουν περάσει από την ομάδα και δευτερευόντως από την έλλειψη αγωνιστικών επιτυχιών της ομάδας. » , ο Κ., 28 ετών « Όχι δεν είμαι. Δυστυχώς από τότε που αναπτύχθηκε το οπαδικό κίνημα στην Παναχαϊκή, η ομάδα δεν έχει αγωνιστεί ποτέ στην μεγαλύτερη εθνική κατηγορία » και ο Γ., 23 ετών « Γενικότερα όχι. Δεν κατηγορώ όμως τον κόσμο γι' αυτό αλλά κυρίως τις διοικήσεις και τον τρόπο με τον οποίο διαχειρίζονται την ομάδα. »

Οι Σ., 34 ετών «Όχι δεν είμαι. Θεωρώ πως σε άλλες πόλεις της επαρχίας αυτό γίνεται περισσότερο, όπως για παράδειγμα στην Λάρισα και τα Γιάννενα. Ένα μειονέκτημα που έχει η Πάτρα ως προς αυτό είναι πως πλέον με τον νέο δρόμο απέχει δύο ώρες με το αυτοκίνητο από την Αθήνα και έτσι πολύ Πατρινοί μπορούν να υποστηρίξουν μια μεγάλη ομάδα της Αθήνας και να μπορούν πολύ συχνά να βρίσκονται στο γήπεδο. Κάτι που δεν συμβαίνει με την Λάρισα, τα Γιάννενα ή την Κρήτη. Επίσης, στην Πάτρα βρίσκονται δύο εκ των ισχυρότερων επαρχιακών συνδέσμων του Παναθηναϊκού και της Α.Ε.Κ και τραβάνε πολύ κόσμο και από φοιτητές και από Πατρινούς και έτσι η Παναχαϊκή χάνει κάποιους οπαδούς και λόγω αυτής της συνθήκης. » και Μ., 41 ετών «Όχι, δεν είμαι. Δεν είμαι όμως απογοητευμένος μόνο από τους Πατρινούς φιλάθλους, αλλά κυρίως από τους επιχειρηματίες της πόλης που προτιμούν να προσφέρουν διαφημίσεις και χορηγίες σε ομάδες άλλων πόλεων. Καταλαβαίνω ότι είναι θέμα marketing, αλλά καλό θα ήταν να στηρίζουν και την ομάδα της πόλης στην οποία βρίσκεται η εταιρεία τους. Εταιρείες που βρίσκονται και έχουν αναπτυχθεί στην Πάτρα δίνουν χορηγίες σε ομάδες εκτός Πατρών και αυτό δεν το καταλαβαίνω. » αναφέρονται και σε άλλους λόγους που δεν δηλώνουν ευχαριστημένοι από την στήριξη που λαμβάνει η Παναχαϊκή από τον τοπικό πληθυσμό, καθώς επίσης και σε άλλες αιτίες που αυτό συμβαίνει.

Τέλος, σχετικά με τις ενέργειες που πιστεύουν οι ερωτώμενοι πως πρέπει να γίνουν από την πλευρά της διοίκησης για να τραβήξουν το ενδιαφέρον του κόσμου της Πάτρας για την ομάδα, οι απαντήσεις που δίνονται αναδεικνύουν τη σημαντικότητα διαφόρων δράσεων σε σχολεία και την στρέψη του ενδιαφέροντος στις νεαρές ηλικίες. Επίσης, προτείνεται σειρά δράσεων και εκδηλώσεων στο κέντρο της πόλης. Το σημαντικότερο είναι όμως η διοικητική

σταθερότητα και η επιστροφή της ομάδας στις αγωνιστικές επιτυχίες. Μερικές ενδεικτικές απαντήσεις στην ερώτηση αυτή είναι των Γ., 35 ετών «Πρέπει να γίνουν κάποιες εκδηλώσεις σε σχολεία κυρίως όπως έγινε για τρία χρόνια επί συμμαχίας και προεδρίας Κατσουράνη. Τότε έβλεπες και πολλά μικρά παιδιά να φορούν φανέλες της Παναχαϊκής και να πηγαίνουν στο γήπεδο. Πήγαιναν παίχτες και επισκέπτονταν τα σχολεία της περιοχής. Το πιο σημαντικό όμως είναι να έχεις πρόεδρο καθαρό. », Σ., 33 ετών, «Το ένα κομμάτι είναι ξεκάθαρα να έρθουν επιτυχίες. Αυτές μπορούν να ξαναζεστάνουν τον φίλαθλο κόσμο της Πάτρας και να έρθει κοντά στην ομάδα. Ο άλλος τρόπος είναι να οργανώνονται συχνά διάφορες πολιτισμικές και κοινωνικές δράσεις στο κέντρο της πόλης σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς που θα αναδεικνύουν την ιστορία της Παναχαϊκής και τα μεγάλα αστέρια που έχουν φορέσει την φανέλα της ομάδας.», Σ., 34 ετών «Αρχικά πρέπει να υπάρχει διοικητική σταθερότητα. » και Μ., 41 ετών «Οι δράσεις που είχε ξεκινήσει η «συμμαχία», πιστεύω πως κινούνταν προς την σωστή κατεύθυνση. Η ομάδα είχε γίνει πιο εξωστρεφής προς τον τοπικό πληθυσμό και ιδιαιτέρως προς τις μικρές ηλικίες, πηγαίνοντας στα σχολεία και μοιράζοντας δωρεάν εισιτήρια για τα παιδιά και τους γονείς τους. Αυτό πρέπει να γίνει ξανά γιατί η νέα γενιά θα φέρει τον κόσμο στο γήπεδο πάλι.»

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι απαντήσεις των δύο μελών των «NAVAJO» στην ερώτηση αυτή, οπου μιλούν για το μοντέλο διοίκησης από λαϊκή βάση θεωρώντας πως αυτός είναι ο τρόπος να έρθει ο κόσμος της Πάτρας πιο κοντά στην ομάδα και να την στηρίξει. Ο Κ., 28 ετών δηλώνει «Η ομάδα χρειάζεται κάτι διαφορετικό σε επίπεδο διοίκησης. Η θέση του συνδέσμου μας και προσωπική μου άποψη είναι πως το ιδανικότερο θα ήταν ένα μοντέλο λαϊκής βάσης.» και «Έτσι πιστεύω πως ο σύλλογος θα μπορούσε να ορθοποδήσει και να φέρει τον κόσμο της Πάτρας κοντά του μέσα και από την ενεργή του συμμετοχή στα κοινά της ομάδας. Είναι πολύ σημαντικό να πολλαπλασιαστούν τα μέλη της ερασιτεχνικής Παναχαϊκής και ο καθένας να μπορεί να συμβάλλει είτε οικονομικά, είτε μέσω των ιδεών του και μέσα από την συμμετοχή του στις συνελεύσεις για την λήψη αποφάσεων. Ο κόσμος για να έρθει κοντά στην ομάδα θα πρέπει να είναι ενήμερος για τα πάντα και να έχει λόγο και άποψη. », ενώ ο Γ., 23 ετών απαντά «Αρχικά, και επειδή πρόκειται για έναν ιστορικό και επαρχιακό σύλλογο, πιστεύω πως θα έπρεπε ο ερασιτέχνης να έχει μεγαλύτερο ρόλο και η λαϊκή βάση της ομάδας να έχει μεγαλύτερη συμμετοχή στις αποφάσεις για την πορεία του συλλόγου. Μια στροφή προς αυτή την

κατεύθυνση θα οδηγούσε περισσότερο κόσμο να ασχοληθεί και να βοηθήσει την ομάδα γιατί θα ένιωθε πως συμμετέχει ενεργά και δεν είναι απλά ένας πελάτης στο γήπεδο.»

Σχετικά με τις ενέργειες που μπορούν να κάνουν οι σύνδεσμοι, αυτές είναι να στηρίζουν την ομάδα και να δημιουργούν γιορτινά ατμόσφαιρα στα εντός έδρας παιχνίδια, να κάνουν γκραφίτι σε κεντρικά σημεία της πόλης, καθώς επίσης και να προσπαθούν να τραβήξουν τα νέα παιδιά που έρχονται στο γήπεδο πιο κοντά στην ομάδα. Αναλυτικότερα, παρατίθενται οι σχετικές απαντήσεις των Η., 28 ετών «*Εμείς από την μεριά μας κάνουμε το καλύτερο δυνατό. Πηγαίνουμε στο γήπεδο, ομορφαίνουμε την κερκίδα, βγάζουμε καινούρια συνθήματα, κάνουμε γκράφιτι στην πόλη και προσεγγίζουμε τους νέους που έρχονται στο γήπεδο να τους μυήσουμε περισσότερο στην ιδέα της Παναχαϊκής.*», Σ., 34 ετών «*Εμείς από την μεριά μας προσπαθούμε μέσα από την ατμόσφαιρα που δημιουργούμε στο γήπεδο, τα διάφορα γκραφίτι σε κεντρικά σημεία της πόλης που ζωγραφίζουμε και διάφορα μπλουζάκια κοκκινόμαυρα που πουλάμε να κρατάμε έντονο το στοιχείο της παρουσίας της ομάδας στην πόλη.*» και Δ., 32 ετών «*Εμείς από την μεριά μας κάνουμε ότι μπορούμε και όταν βλέπουμε νέες παρέες στο γήπεδο τους προσεγγίζουμε με όμορφο τρόπο και τους τονίζουμε την σημαντικότητα του να υποστηρίζουν την ομάδα της πόλης τους.* »

7.5 Θεματικός άξονας κινήτρων

Σημαντικό σημείο της έρευνας αποτελούν οι λόγοι και τα κίνητρα που οδήγησαν τα υποκείμενα της έρευνας να ασχοληθούν ενεργά με το οργανωμένο οπαδικό κομμάτι. Αναλύθηκε παραπάνω ο καθοριστικός παράγοντας της ηλικίας ως προς αυτό και πόσο σημαντικό είναι πως η πλειοψηφία των συνεντευξιαζόμενων εντάχθηκε σε κάποιον σύνδεσμο σε εφηβική ή μετά- εφηβική ηλικία που χαρακτηρίζονται από την ανάγκη έκφρασης του ατόμου και την αίσθηση ελέγχου για την ζωή του και την απόκτηση ανεξαρτησίας. Ιδιαίτερος σημαντικό είναι επίσης και το αίσθημα του « συνανήκειν» σε αυτές τις ηλικίες γιατί τα άτομα σε αυτή την ηλικία θέλουν να νιώθουν ότι ανήκουν και αυτά στις ομάδες των φίλων τους και να μην νιώθουν απομονωμένα και αποκομμένα από την παρέα τους. Πράγματι, μέσα από τις συνεντεύξεις παρατηρούμε πως αρκετά άτομα γράφτηκαν σε κάποιον σύνδεσμο που ήδη είχαν φίλους σε αυτόν ή γνώριζαν κάποιον. Παραδείγματα αποτελούν οι δηλώσεις των Γ., 35 ετών «*Από μικρός ήθελα να ασχοληθώ με*

το οπαδικό κίνημα γιατί ήταν κάτι που μου άρεσε. Στους NORTENOS γράφτηκα γιατί μου άρεσε η νέα αυτή προσπάθεια και είχα εκεί πολλούς γνωστούς », Δ., 32 ετών «. Έμενα στην άλλη άκρη της Πάτρας και μαζευόμασταν και πηγαίναμε όλοι μαζί στο γήπεδο, οπότε έτσι έβρισκα μέσο να πάω και επίσης είχα και παρέα και μου άρεσε που μαζευόμασταν όλοι μαζί και πηγαίναμε παρέα στο γήπεδο. » και Γ., 23 ετών «Ήξερα αρκετά άτομα από τους « NAVAJO» και σε συνδυασμό με την έναρξη της πολιτικοποίησης μου η οποία ταυτιζόταν ιδεολογικά με ότι πρεσβεύει ο συγκεκριμένος σύνδεσμος με οδήγησε να γραφτώ εκεί. »

Σημαντικό κίνητρο αποτέλεσε επίσης η επιθυμία να συμμετέχουν στα οπαδικά δρώμενα και στις διάφορες ενέργειες του οργανωμένου κομματιού της εξέδρας κατά την διάρκεια των αγώνων και να στηρίζουν την ομάδα με όποιον τρόπο μπορούν. Παραδείγματα αποτελούν οι δηλώσεις των Η., 28 ετών « Μένω δίπλα στο γήπεδο και κάθε Κυριακή πήγαινα να παρακολουθήσω τους αγώνες. Μου άρεσε πολύ η ατμόσφαιρα που δημιουργούσαν οι οπαδοί της Παναχαϊκής και ιδιαιτέρως τα χαρτάκια σαν μικρό παιδί με εντυπωσίαζαν. Γενικότερα, μου άρεσε το όλο κλίμα κατά την διάρκεια του αγώνα και ήθελα και εγώ να συμμετέχω σε αυτό. », Σ., 33 ετών «Μου άρεσε πολύ η κερκίδα και τα συνθήματα και ήθελα όσο μπορούσα από την μεριά μου να συμμετέχω σε αυτό και να προσπαθήσω να το βελτιώσω.», Σ., 34 ετών «Ήθελα να βοηθήσω και εγώ να είναι πιο δημιουργικό το κομμάτι της κερκίδας με χορογραφίες ,πανό, συνθήματα, καπνογόνα και όλα αυτά. Μου άρεσε πολύ αυτό που είδα όταν πήγα για πρώτη φορά στο γήπεδο, το όλο κλίμα και η υποστήριξη στην ομάδα και ήθελα να συμμετέχω και εγώ σε αυτό ενεργά. » και Μ., 41 ετών « Ήθελα να έρθω πιο κοντά στην ομάδα, η ομάδα μόλις είχε πέσει από την Α' Εθνική και ήθελα και εγώ να βοηθήσω σε μια δύσκολη εποχή για την ομάδα.»

Ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει για τον σύνδεσμο των « NAVAJO», λόγω και της πολιτικής ιδεολογίας που τον διέπει όπως αυτό δηλώνεται και στο καταστατικό ίδρυσης τους. Αυτό έχει ως συνέπεια τα κίνητρα των Κ., 28 ετών και Γ., 23 ετών για την εγγραφή τους στον σύνδεσμο να σχετίζονται και ιδεολογικά με τις πολιτικές απόψεις και αξίες που πρεσβεύει ο συγκεκριμένος σύνδεσμος οργανωμένων οπαδών. Ο Κ., 28 ετών δηλώνει «Καταρχήν το να ανήκεις σε έναν σύνδεσμο ενισχύει το κομμάτι της συλλογικότητας και της οργάνωσης στον τρόπο υποστήριξης της ομάδας. Ο σύνδεσμος που ανήκω όμως δεν σταματά μόνο στην υποστήριξη της ομάδας αλλά έχουμε και κάποιες κοινωνικές θέσεις που υποστηρίζουμε. Για εμάς το γήπεδο είναι ένα αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνίας και θέλουμε

να θίγουμε στο γήπεδο μέσα από πανό και συνθήματα τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε στην κοινωνία που ζούμε. Το γήπεδο είναι κομμάτι της κοινωνίας και το χρησιμοποιούμε ως μέσο έκφρασης. Αυτό που επίσης με έκανε να γραφτώ στον συγκεκριμένο σύνδεσμο είναι πως πέρα από το κομμάτι της Παναχαϊκής και του γηπέδου, ο σύνδεσμος δραστηριοποιείται και σε κοινωνικά πλαίσια, συμμετέχει σε πορείες διαμαρτυρίας και γενικά διατηρεί μια αντιφασιστική κουλτούρα.», ενώ ο Γ., 23 ετών δηλώνει « Ήξερα αρκετά άτομα από τους « NAVAJO» και σε συνδυασμό με την έναρξη της πολιτικοποίησης μου η οποία ταυτιζόταν ιδεολογικά με ότι πρεσβεύει ο συγκεκριμένος σύνδεσμος με οδήγησε να γραφτώ εκεί. Ήταν θέμα χρόνου να έμπαινα σε κάποιον σύνδεσμο απλά για τους λόγους που προανέφερα ακολούθησα τους NAVAJO»

7.6 Θεματικός άξονας ελεύθερης έκφρασης απόψεων

Η τελευταία ερώτηση της συνέντευξης αφορούσε ένα επίκαιρο οπαδικό ζήτημα όπως η απαγόρευση της ελεύθερης μετακίνησης των οπαδών στα εκτός έδρας παιχνίδια και γενικότερα δόθηκε η ευκαιρία στους συνεντευξιζόμενους να αναπτύξουν τις απόψεις τους για την διαμορφωθείσα κατάσταση στα οπαδικά δρώμενα όπου αυτό που διαφάνηκε από τις απαντήσεις που δόθηκαν είναι ο διαχωρισμός των οπαδών της επαρχίας από τους οπαδούς των μεγάλων ομάδων της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης ως προς την αγνότητα τους και τις πρακτικές που ακολουθούν σε διάφορες πτυχές της οπαδικής καθημερινότητας.

Στην ερώτηση που αφορούσε τις ελεύθερες μετακινήσεις όλοι τάχθηκαν υπέρ και αυτό είναι απολύτως φυσιολογικό γιατί οι οπαδοί πάντα θέλουν να βρίσκονται στο πλευρό της ομάδας τους.

Σχετικά με τον διαχωρισμό στον τρόπο λειτουργίας και των πρακτικών μεταξύ των συνδέσμων των μεγάλων ομάδων και αυτών των μικρότερων επαρχιακών ομάδων οι Γ., 35 ετών, Σ., 34 ετών και Μ., 41 ετών δήλωσαν κατά σειρά τα εξής: « Δεν είμαι αισιόδοξος ότι αυτό μπορεί να συμβεί μεταξύ των μεγάλων ομάδων της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, αλλά για την επαρχία είμαι αισιόδοξος. Εμείς, ως οπαδοί της Παναχαϊκής ανοίγουμε την θύρα των φιλοξενούμενων και προτρέπουμε τους αντιπάλους μας να έρθουν στο γήπεδο να παρακολουθήσουν την ομάδα τους, επικοινωνώντας με τους αντίστοιχους συνδέσμους.», «Δυστυχώς τα τελευταία χρόνια και ιδιαίτερα στις τάξεις των οργανωμένων οπαδών των

μεγάλων ομάδων έχουν παρεισφρήσει άτομα που δεν έχουν αγνά οπαδικά κίνητρα αλλά άτομα που συμμετέχουν σε λαθρεμπόριο, εγκληματικές πράξεις στον χώρο της νύχτας και έχουν χαλάσει γενικότερα το οπαδικό κίνημα. Αντιθέτως στις τάξεις των οργανωμένων οπαδών των μικρότερων επαρχιακών ομάδων αυτό το φαινόμενο δεν είναι τόσο έντονο. Αυτό που θα μπορούσε να γίνει είναι να γίνουν ξανά οι μετακινήσεις των οπαδών ελεύθερες αλλά να είναι πολύ αυστηρές οι ποινές για τις ομάδες που οι οπαδοί της προκαλούν τα επεισόδια και να απαγορεύονται οι μετακινήσεις μόνο για τους οπαδούς της συγκεκριμένης ομάδας που θα έχει προκαλέσει επεισόδια για μεγάλο χρονικό διάστημα. Έτσι, οι οπαδοί των μικρότερων ομάδων αν δεν προκαλούν επεισόδια δεν θα στερούνται των εκδρομών και οι οπαδοί των μεγαλύτερων ομάδων θα έχουν την ευκαιρία αν δεν προκαλούν επεισόδια να ταξιδεύουν παντού. Εμείς από την μεριά μας φροντίζουμε να κερνάμε τους φιλοξενούμενους οπαδούς που έρχονται στην Αγυιά σάντουιτς και μπύρες. Τα πράγματα ξεφεύγουν καμιά φορά μόνο στα τοπικά ντέρμπυ με Παναγιειάλιο και Πανηλειακό .» και «Η λύση είναι να απομακρυνθούν τα άτομα εκείνα που προκαλούν τα επεισόδια και βρίσκονται στους συνδέσμους για λόγους που ουδεμία σχέση έχουν με την αγάπη για την ομάδα τους. Αυτό αφορά όμως κυρίως την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη γιατί στους συνδέσμους των υπόλοιπων επαρχιακών ομάδων όπως και της δικής μας δεν έχουμε ραντεβού θανάτου ή άτομα να κλέβουν μπλούζες και να μαχαιρώνουν τον κόσμο. Στην Αγυιά αν ανάψουμε ένα καπνογόνο ή πάμε να το περάσουμε στο γήπεδο έρχονται να μας πιάσουν και να μας βάλουν μέσα ενώ στα γήπεδα των μεγάλων ομάδων περνάνε στο γήπεδο τόνους καπνογόνα και κροτίδες και δεν συμβαίνει τίποτα. Εξ αιτίας αυτών έκλεισαν όλοι οι σύνδεσμοι και εμείς για να παραμείνουμε ανοιχτοί κάποιοι έδωσαν τα προσωπικά τους στοιχεία και ποινικά μητρώα, γιατί θέλαμε να συνεχίσουμε να λειτουργούμε κανονικά. Εμείς θέλουμε να βρει τις λύσεις το υγιές κομμάτι των οπαδών και του αθλητισμού. Στην Ελλάδα δυστυχώς δεν μπορούμε ούτε έναν κανονικό τελικό Κυπέλλου με κόσμο εκατέρωθεν δεν μπορούμε να κάνουμε. Αυτή είναι η κατάσταση στο ελληνικό ποδόσφαιρο. Και το άσχημο είναι πως την πληρώνουμε και εμείς οι σύνδεσμοι των ομάδων της επαρχίας που δεν θέλουμε να δημιουργούμε προβλήματα και απλά υποστηρίζουμε την ομάδα μας. »

Τέλος, σχετικά με το αν είναι αισιόδοξοι ότι η παρούσα κατάσταση πρόκειται να αλλάξει προς το καλύτερο, όλοι δήλωσαν απαισιόδοξοι και δεν περιμένουν κάτι καλύτερο είτε γιατί τα πράγματα έχουν εκτραχυνθεί αρκετά είτε γιατί αυτή η κατάσταση θεωρούν ότι βολεύει την Πολιτεία και δεν πρόκειται να γίνουν τα βήματα εκείνα που απαιτούνται για να επέλθει η

κάθαρση στο ελληνικό ποδόσφαιρο. Πιο συγκεκριμένα, κάποιες χαρακτηριστικές προς αυτή την κατεύθυνση απαντήσεις δίνουν οι Σ., 33 ετών «Ναι φυσικά και είμαι υπέρ αλλά όπως έχουν διαμορφωθεί τώρα οι καταστάσεις το βλέπω εξαιρετικά απίθανο να συμβεί στο άμεσο μέλλον. Έχουν μπει άτομα στον οπαδικό χώρο με μοναδικό σκοπό να προκαλούν επεισόδια και περιστατικά οπαδικής βίας χωρίς πραγματικά να αγαπούν και να ενδιαφέρονται για την ομάδα τους.», Δ., 32 ετών « Δυστυχώς δεν έχουμε την φίλαθλη κουλτούρα και νοοτροπία που θα έπρεπε. Επίσης αρνητικό ρόλο έχει και η αστυνομία σε αυτό γιατί την βολεύει να μην γίνονται μετακινήσεις ώστε να έχει λιγότερες ευθύνες και λιγότερη δουλειά. Γι αυτό και δεν βλέπω στο κοντινό μέλλον να αλλάξει κάτι σχετικά με την απαγόρευση των μετακινήσεων.» και Γ., 23 ετών «. Αυτά που βλέπουμε τα τελευταία χρόνια γίνονται για άλλους λόγους και δυστυχώς η Πολιτεία βολεύεται με αυτή την κατάσταση και την συντηρεί επί σκοπού για να έχει πάντα κάποιον» αποδιοπομπαίο τράγο». Δεν θεωρώ πως οι ελεύθερες μετακινήσεις θα έφερνα περισσότερα επεισόδια, απεναντίας πιστεύω πως ο τρόπος με τον οποίο γίνονται τώρα μεμονωμένα και ανεξέλεγκτα οδηγεί σε χειρότερα επεισόδια που γίνονται σε άσχετες με το γήπεδο περιοχές. Προσωπικά, δεν πιστεύω πως στο άμεσο μέλλον πρόκειται να αλλάξει κάτι προς το καλύτερο όσον αφορά θέμα αυτό και θα συνεχίσει να ποινικοποιείται ο οπαδισμός.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την ανάλυση των δεδομένων προέκυψε πως το κριτήριο της εντοπιότητας και η τοπική ταυτότητα των υποκειμένων της έρευνας αποτέλεσαν τον κύριο λόγο και καθοριστικό παράγοντα που τους οδήγησε να υποστηρίζουν την Παναχαϊκή και να γίνουν οπαδοί της. Στο γεγονός αυτό συνέβαλλε και η παρουσία τους στο γήπεδο της Παναχαϊκής από μικρή ηλικία, συνοδευόμενοι από συγγενικό τους πρόσωπο, καθώς επίσης και το γεγονός πως αρκετά από τα υποκείμενα της έρευνας έχουν στο στενό συγγενικό τους περιβάλλον άτομα που είναι οπαδοί της Παναχαϊκής ή συμπαθούν την Παναχαϊκή. Αναλύοντας τα δεδομένα αυτά υπό το πρίσμα της θεωρίας της «έξης» του Pierre Bourdieu, γίνεται αντιληπτό πως αυτό είναι απολύτως φυσιολογικό και οι πιθανότητες τα άτομα αυτά που συμμετείχαν στην έρευνα να γίνουν Παναχαϊκή ήταν ιδιαιτέρως αυξημένες. Για τους οπαδούς το γήπεδο περικλείει όλες τις εμπειρίες και τις αναμνήσεις γύρω από την ομάδα τους και είναι ο χώρος ο οποίος στεγάζει όλες τις νοηματικές έννοιες και την ιστορία της. Έτσι και για τους ερωτώμενους στην παρούσα έρευνα η παρουσία τους στο γήπεδο για τα εντός έδρας παιχνίδια αλλά και για αρκετά εκτός θεωρείται επιβεβλημένη. Όλοι απάντησαν πως δεν θα παρευρεθούν σε εντός έδρας παιχνίδι της Παναχαϊκής μόνο αν τους προκύψει κάτι έκτακτο που δεν επιδέχεται αναβολής ή σχετίζεται με θέμα υγείας. Σύμφωνα και με την έννοια του «πεδίου» του Bourdieu είναι και αυτό απολύτως φυσιολογικό και προεκτείνεται και με την αδιάλειπτη παρουσία τους στα ανοίγματα των συνδέσμων τους, οι οποίοι για τους οπαδούς έχουν την ίδια σημασία με το γήπεδο της ομάδας τους και αποτελούν και αυτοί «πεδία» που δημιουργούν κοινές αναμνήσεις και βιώματα που σχετίζονται με την αγαπημένη τους ομάδα. Η ηλικία κατά την οποία τα υποκείμενα της έρευνας συνειδητά ξεκίνησαν να υποστηρίζουν Παναχαϊκή και επέλεξαν να γραφτούν σε κάποιον σύνδεσμο και να ασχοληθούν ενεργά με το οπαδικό κομμάτι ταυτίζεται με την νεαρή και εφηβική ηλικία κατά την οποία τα παιδιά διαμορφώνουν την προσωπικότητα τους, αρχίζουν να κάνουν τις δικές τους επιλογές στην ζωή και διακατέχονται από ένα πνεύμα αντίδρασης και ορμής. Είναι οι ηλικίες εκείνες που

τα παιδιά θεωρούν πολύ σημαντική την ένταξη τους σε κάποιο γκρουπ και αποζητούν την αποδοχή και αναγνώριση των συνομήλικων τους. Σχετικά με τις απόψεις των ερωτώμενων αναφορικά με γενικότερα οπαδικά ζητήματα όπως η ελεύθερη μετακίνηση οπαδών στα εκτός έδρας παιχνίδια, είναι όλοι υπέρ. Αρκετοί όμως διαχωρίζουν ξεκάθαρα στα θέματα οπαδικής βίας τους οργανωμένους συνδέσμους των μεγάλων ομάδων της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης από αυτούς των ομάδων της επαρχίας ως προς τον γενικότερο τρόπο λειτουργίας τους και σύνδεσης τους με παράνομες δραστηριότητες. Τα συμπεράσματα αυτής της έρευνας συνεισφέρουν στην ήδη υπάρχουσα βιβλιογραφία σχετικά με την σύνδεση της τοπικής και οπαδικής ταυτότητας, την θεωρία της «έξης» και του «πεδίου» εφαρμοσμένες στο κοινωνικό σύνολο των οπαδών καθώς επίσης και στην σχέση του ηλικιακού παράγοντα αναφορικά με διάφορες συνειδητές αποφάσεις επιλογών και ένταξης σε διάφορες κοινωνικές ομάδες και υπο-ομάδες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική βιβλιογραφία

Άντερσον, Μ. (1997). *Φαντασιακές κοινότητες: Στοχασμοί για τις απαρχές και τη διάδοση του εθνικισμού*. μτφρ. Π. Χαντζαρούλα, Αθήνα: Νεφέλη.

Αρώνη, Α. (2008). *Κοινωνικές αναπαραστάσεις, πρακτικές και χρήσεις του Σώματος*. Διδακτορική Διατριβή. Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτιστικών Επιστημών. Τμήμα Ψυχολογίας.

Cuche, D. (2001). *Η έννοια της κουλτούρας στις κοινωνικές επιστήμες*. Αθήνα: Τυποθήτω, Δαρδανός.

Ζαϊμάκης, Γ. (2010). *Εργοτέλης 1929-2009. Ψηφίδες της αθλητικής και κοινωνικής ιστορίας ενός φιλοπρόοδου σωματείου*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Ζαϊμάκης, Γ. (2015). «‘Να ‘σαι περήφανος που είσαι Κρητικός’»: Τοπικότητα, ταυτότητα και πολιτισμική μεταβολή στις κοινότητες των οργανωμένων οπαδών του ΟΦΗ». Στο Γ. Ζαϊμάκης & Ε. Φουρναράκη (επιμ.) *Κοινωνία και αθλητισμός στην Ελλάδα. Κοινωνιολογικές και ιστορικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Ζαϊμάκης, Γ. (2018). «Νεολαία, συλλογική μνήμη και οπαδισμός στην Ελλάδα την περίοδο της Μεταπολίτευσης». Στο Κ. Κατσάπης (επιμ.) *Οι Απείθαρχοι: Κείμενα για την Ιστορία της Νεανικής Αναίδειας τη μεταπολεμική περίοδο*. Αθήνα: Οκτώ, σσ. 39-72.

Ζαϊμάκης, Γ. (2017). *Συλλογική ταυτότητα, νεολαία και οπαδισμός: Η ανάδυση των «Θυρών» οργανωμένων οπαδών στην Ελλάδα την περίοδο της μεταπολίτευσης*. Ηράκλειο: Αδημοσίευτο κείμενο (32 σελίδες).

Ίσαρη, Φ. & Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας. Εφαρμογές στην ψυχολογία και στην εκπαίδευση*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών ΣΕΑΒ.

Ιωσηφίδης, Θ. (2008). *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*. Αθήνα: Κριτική

- Κυπριανός Π., Χουμεριανός, Μ. (2009). Ανατομία των ποδοσφαιρικών παθών. Αθήνα: Διόνικος.
- Λελεδάκης, Κ. (2006). Επίμετρο. Στο P. Bourdieu (Επιμ.), Η αίσθηση της πρακτικής. (σσ.433-450). Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Λελεδάκη, Κ. (2006). «Η αίσθηση της πρακτικής»: Μια θεωρία κοινωνικής κατασκευής του υποκειμένου, κοινωνικής δράσης και αναπαραγωγής της κοινωνίας». Επίμετρο στο P. Bourdieu. *Η Αίσθηση της Πρακτικής*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια, σσ. 433-4
- Μαστρογιαννάκης Δ. (2017). «Η εξέλιξη του χουλιγκανισμού στην Ευρώπη και στην Ελλάδα». Θεσσαλονίκη: Δημοσίευτο κείμενο εργασίας (5 σελίδες).
- Παπαγεωργίου, Π. (1998). (Επιμ.) Μέθοδοι στην Κοινωνιολογική Έρευνα. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Παρασκευοπούλου-Κόλλια, (2020). Μεθοδολογία ποιοτικής έρευνας: συνεντεύξεις και συνεντεύξεις μέσω διαδικτύου. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 15(2), 24-37. doi:<https://doi.org/10.12681/jode.20634>
- Σπύρος, Θ. (2017α). «Κοινότητα/κοινωνία, κοινωνικά δίκτυα, (υπερ-)τοπικότητα, εθνοτοπία». (σ.σ.. 1-9). Ηράκλειο: Δημοσίευτο κείμενο.
- Σπύρος, Θ. Α. (2017β). «Ποσοτικές και ποιοτικές μέθοδοι κοινωνικής έρευνας: Εφαρμογές στη μελέτη του αθλητισμού και των σπορ». (σσ. 1-16). Ηράκλειο: Δημοσίευτο κείμενο εργασίας. (16 σελίδες).
- Τσιμπογιάννη, Μ. (2013). «Ταυτότητα και αντιπαλότητα στους οπαδούς του Ολυμπιακού. Γκράφιτι και τραγούδια». Στο Γ. Ζαϊμάκης και Ν. Κοταρίδης (επιμ.). *Ποδόσφαιρο και κοινότητες οπαδών. Αντιπαλότητες και πολιτικές της ταυτότητας*. Αθήνα: Πλέθρον, σσ. 273-290.
- Τσιώλης, Γ. (2014). Μέθοδοι και τεχνικές ανάλυσης στην ποιοτική κοινωνική έρευνα. Αθήνα: Κριτική

Χαλικιάς, Μ., Λάλου, Π., Μανωλέσου, Α. (2015). Μεθοδολογία έρευνας και εισαγωγή στη Στατιστική Ανάλυση Δεδομένων με το IBM SPSS STATISTICS. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

Χουμεριανός, Μ. (2015). «Τοπικότητα και “φίλαθλες” ταυτότητες: Οι οπαδοί του Εθνικού Πειραιώς». (σσ. 297-305). Στο Γ. Ζαϊμάκης και Ε. Φουρναράκη (επιμ.). Κοινωνία και αθλητισμός στην Ελλάδα. Κοινωνιολογικές και ιστορικές προσεγγίσεις. Αθήνα: Αλεξάνδρεια, σσ. 293-320.

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

Giulianotti, R. (1999). “Hooligans and Carnival Fans: Scottish Football Supporter Cultures”. In Armstrong, G & Giulianotti, R. (1999). Football cultures and identities. Basing Stoke: Macmillan, pp. 29-40.

Given, L. M. (2008). The Sage encyclopedia of qualitative research methods. Los Angeles, Calif: Sage Publications.

Lincoln, Y. S. and Guba, E. (1985). Naturalistic Inquiry. SAGE: Beverly Hills.

Porat, A. B., «Football fandom: A bounded identification», Soccer & society, 11(3), 2010, 277- 290

Tomlinson A. (2004). Pierre Bourdieu and the Sociological Study of Sport: Habitus, Capital and Field. Στο R. Giulianotti (edt.), Sport and Modern Social Theorists, pp.161-173. New York:Palgrave Macmillan.

Widdicombe, S., & Wooffitt, R. (1995). The Language of Youth Subcultures: Social Identity in Action. In Google Books. Harvester Wheatsheaf. https://books.google.gr/books/about/The_Language_of_Youth_Subcultures.html?id=afMoA AAAYAAJ&redir_esc=y

Zaimakis, Y. (2018). Football fan culture and politics in modern Greece: the process of fandom radicalization during the austerity era. Soccer & Society, 19(2), 252–270.

Διαδίκτυο

1891ertnews<https://www.ertnews.gr/anadromes/130-chronia-panachaiki-afieroma-sto-istoriko-somateio/>

ertnews<https://www.ertnews.gr/anadromes/130-chronia-panachaiki-afieroma-sto-istoriko-somateio/>

gate13.gr

<https://panachaikifc1891.gr/istoria>

<https://sport-retro.gr/h-prwti-eparxiaki-omada-pou-epaixe-stin-evrwpi-htan-h-panachaiki/>

Διπλωματικές εργασίες

Ναστος

διπλωματική

εργασία

<https://olympias.lib.uoi.gr/jspui/bitstream/123456789/6778/1/M.E.%CE%A0%CE%B1%CF%8D%CE%BB%CE%BF%CF%82%20%CE%9D%CE%AC%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%82.pdf>

Σταυρακάκης Γεώργιος διπλωματική εργασία

Διάφορες πηγές

Curva greek τεύχος 4

Καταστατικό NAVAJO

Παράρτημα Α

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

- Υπάρχει κάποιος/α στο στενό συγγενικό σου περιβάλλον που υποστηρίζει Παναχαϊκή;

Γ., 35 ετών (NORTENOS): Μόνο ο αδερφός μου ο οποίος είναι ο μικρότερος και τον έκανα εγώ Παναχαϊκή.

Η., 28 ετών (NORTENOS): Όχι, δεν υπάρχει κανένας, είμαι ο μοναδικός. Τυχαία γνώρισα στον σύνδεσμο δύο τρίτα μου ξαδέρφια, οπότε από συγγενείς αυτό είναι όλο.

Σ., 33 ετών (NORTENOS): Ναι, έχω πολλούς συγγενείς που είναι οπαδοί της Παναχαϊκής. Είναι οι γονείς μου, ο θείος μου και ο ξάδερφος μου. Ακόμα και οι παππούδες μου υποστήριζαν την Παναχαϊκή, η οποία είναι και η πρώτη μας ομάδα. Δεν είμαστε άλλη ομάδα και απλά στηρίζουμε και την Παναχαϊκή, είμαστε μόνο Παναχαϊκή.

Σ., 34 ετών (NORTENOS): Μόνο ο πατέρας μου υποστηρίζει την Παναχαϊκή από τους συγγενείς μου.

Δ., 32 ετών (NORTENOS): Όχι δεν υπάρχει κανείς στο συγγενικό μου περιβάλλον που να υποστηρίζει Παναχαϊκή.

Μ., 41 ετών (ΑΧΑΙΟΙ-3): Από τους συγγενείς μου μόνο ο αδερφός μου είναι Παναχαϊκή.

Κ., 28 ετών (NAVAJO): Μόνο η αδερφή μου είναι Παναχαϊκή, η οποία είναι μικρότερη και την έκανα εγώ Παναχαϊκή.

Γ., 23 ετών (NAVAJO): Ναι ο πατέρας μου είναι Παναχαϊκή και Α.Ε.Κ και του αρέσει κυρίως να παρακολουθεί μπάσκετ. Με έχει πάει αρκετές φορές στο γήπεδο. Επίσης ο θείος μου είναι Παναχαϊκή.

- Υπάρχει κάποιος/α στο στενό συγγενικό σου περιβάλλον που είναι εγγεγραμμένος ή υπήρξε στο παρελθόν μέλος κάποιου οργανωμένου συνδέσμου οπαδών οποιασδήποτε ομάδας:

Γ., 35 ετών (NORTENOS): Μόνο ο αδερφός μου, δεν ασχολείται κάποιος άλλος οπαδικά από τον οικογενειακό μου κύκλο ούτε είχε ασχοληθεί στο παρελθόν.

Η., 28 ετών (NORTENOS): Όχι, δεν υπήρχε ποτέ κανείς.

Σ., 33 ετών (NORTENOS): Όχι, δεν υπάρχει κάποιος στην οικογένεια μου που να ήταν ή να είναι τώρα εγγεγραμμένος σε κάποιον σύνδεσμο οπαδών οποιασδήποτε ομάδας.

Σ., 34 ετών (NORTENOS): Όχι δεν υπήρξε ποτέ κανείς.

Δ., 32 ετών (NORTENOS): Όχι, δεν έχω κανέναν που να ήταν γραμμένος σε κάποιον σύνδεσμο.

Μ., 41 ετών (ΑΧΑΙΟΙ-3): Ο άλλος αδερφός μου που είναι Ολυμπιακός ήταν γραμμένος σε σύνδεσμο του Ολυμπιακού.

Κ., 28 ετών (NAVAJO): Όχι, κανείς δεν είναι σε κάποιον σύνδεσμο και ούτε ήταν στο παρελθόν.

Γ., 23 ετών (NAVAJO): Όχι δεν είναι κάποιος γραμμένος σε σύνδεσμο, απλά ένας ξάδελφος μου είχε επαφές με τους οργανωμένους του Παναθηναϊκού και παρακολουθούσε από την κερκίδα τους τα παιχνίδια. Επίσης ο μεγαλύτερος αδελφός μου πήγαινε και παρακολουθούσε τα παιχνίδια της Παναχαϊκής με τους οργανωμένους και πιο συγκεκριμένα με τους «NAVAJO», αλλά δεν ήταν γραμμένος ποτέ και έφυγε μικρός από την Πάτρα.

- **Από ποια ηλικία ξεκίνησες να υποστηρίζεις την Παναχαϊκή;**

Γ., 35 ετών (NORTENOS): Ο πατέρας μου πήγαινε εμένα και τον αδερφό μου στο γήπεδο να δούμε την Παναχαϊκή στο ποδόσφαιρο και τον Απόλλωνα Πατρών στο μπάσκετ. Είναι φίλαθλος και γενικότερα του αρέσει να παρακολουθεί αθλητικές αναμετρήσεις από κοντά. Οπαδός της Παναχαϊκής έγινα στην Β' Γυμνασίου και ήταν μια συνειδητή απόφαση που πήρα μόνος μου. Ήθελα να υποστηρίξω την ομάδα της πόλης μου. Ήμουν άλλη ομάδα, μου άρεσε το οπαδικό κομμάτι, ήθελα να συμμετέχω στα οπαδικά δρώμενα, οπότε αποφάσισα να γίνω Παναχαϊκή.

Η., 28 ετών (NORTENOS): Λόγω του πατέρα μου από μικρός ήμουν Ολυμπιακός, αλλά όταν έγινα 12 ετών έγινα Παναχαϊκή. Ήθελα να υποστηρίξω την ομάδα της πόλης μου.

Σ., 33 ετών (NORTENOS): Από 5 χρονών που θυμάμαι τον εαυτό μου είμαι Παναχαϊκή. Πήγα πρώτη φορά στο γήπεδο με τον πατέρα μου το 1995 και έκτοτε υποστηρίξω την ομάδα. Από το δημοτικό που πήγαινα ήμουν Παναχαϊκή και ήταν πάντα η μοναδική μου ομάδα.

Σ., 34 ετών(NORTENOS):Στην ηλικία των 13 ετών έγινα Παναχαϊκή. Πιο πριν ήμουν Ολυμπιακός. Πήγα πρώτη φορά να παρακολουθήσω την Παναχαϊκή από κοντά σε ένα ματς εναντίον του Π.Α.Ο.Κ, στο οποίο η Παναχαϊκή βρισκόταν πίσω στο σκορ με 0-3 και εν τέλει κατάφερε να ισοφαρίσει σε 3-3.Απο εκείνη την ημέρα και έπειτα έγινα Παναχαϊκή. Το πώς παρευρέθηκα εκεί έχει και αυτό μια ιστορία πίσω του. Ήταν Παρασκευή πριν το παιχνίδι και μόλις είχα τελειώσει από το φροντιστήριο και τότε κάτι παιδιά μέλη των SANTA SOFIA κολλούσαν αφισάκια στις κολώνες και καλούσαν τον κόσμο σε συνάντηση στην πλατεία και κατόπιν πορεία προς το γήπεδο για τον αγώνα. Με τους φίλους μου αποφασίσαμε να τους ακολουθήσουμε και μου άρεσε πάρα πού αυτή η διαδικασία, μου άρεσε το παιχνίδι που είδα και σκέφτηκα «Γιατί να μην υποστηρίζω την ομάδα της πόλης μου και να μπορώ να παρευρίσκομαι σε όλα της τα παιχνίδια μέσα στο γήπεδο;».

Δ., 32 ετών (NORTENOS): Παναχαϊκή έγινα όταν πήγαινα Β΄ Γυμνασίου. Πιο πριν δεν υποστήριζα ένθερμα κάποια ομάδα και ήμουν με όποια ομάδα νικούσε. Στην Α΄ Δημοτικού ήμουν άλλη ομάδα, μετά στην επόμενη τάξη άλλη ομάδα και πήγαινε κάπως έτσι. Όταν έγινα 13 χρονών και άρχισα να πηγαίνω γήπεδο τότε έγινα Παναχαϊκή και την υποστηρίζω ένθερμα μέχρι και σήμερα.

Μ., 41 ετών (ΑΧΑΙΟΙ-3): Έγινα οπαδός της Παναχαϊκής στην ηλικία των 20 ετών. Πιο πριν ήμουν Ολυμπιακός. Σε ένα παιχνίδι Παναχαϊκή – Ολυμπιακός βρισκόμουν στο γήπεδο στο μέρος που φιλοξενούσε τους οπαδούς του Ολυμπιακού και κάποια στιγμή ακούστηκαν υβριστικά συνθήματα για την Πάτρα. Ένιωσα άσχημα και σκέφτηκα ότι εγώ δεν μπορώ να συμμετέχω σε αυτό και να βρίζω την ίδια μου την πόλη. Έκτοτε είμαι Παναχαϊκή και υποστηρίζω την ομάδα της πόλης μου γιατί μου φαινόταν παράλογο να υποστηρίζω μια άλλη ομάδα από άλλη πόλη και να στρέφομαι ενάντια στην ομάδα της πόλης μου.

Κ., 28 ετών (NAVAJO): Έγινα Παναχαϊκή όταν ήμουν 16 χρονών και από τότε ασχολούμαι ενεργά με την ομάδα. Πιο πριν δεν υποστήριζα κάποια ομάδα και τότε μαζί με την παρέα μου όλοι γίναμε Παναχαϊκή. Αποφασίσαμε να υποστηρίξουμε την ομάδα της πόλης μας.

Γ., 23 ετών (NAVAJO): Πιο μικρός και μέχρι τα 15 μου υποστήριζα την Παναχαϊκή και τον Παναθηναϊκό. Πιο μετά και αφού πήγαινα στο γήπεδο μόνο για την Παναχαϊκή, το ξεκαθάρισα στο μυαλό μου και έλεγα πιο έντονα ότι είμαι μόνο Παναχαϊκή.

- Σε ποια ηλικία γράφτηκες στον σύνδεσμο στον οποίο ανήκεις;

Γ., 35 ετών (NORTENOS): Αρχικά γράφτηκα στους ΑΧΑΙΟΥΣ το 2003, οι NORTENOS δεν υπήρχαν ακόμα. Θυμάμαι έφευγα από το φροντιστήριο το 2003 στην Α΄ Λυκείου για να πάω στον σύνδεσμο. Οι NORTENOS ιδρύθηκαν το 2010, περίοδο κατά την οποία εγώ σπούδαζα στην Θεσσαλονίκη. Ήξερα όμως τα παιδιά που άνοιξαν τον σύνδεσμο και μιλούσα μαζί τους τηλεφωνικά πολύ συχνά. Το 2013 που γύρισα Πάτρα, αφού είχα ολοκληρώσει τις σπουδές μου και την στρατιωτική μου θητεία, άρχισα να ασχολούμαι ενεργά με τους NORTENOS.

Η., 28 ετών (NORTENOS): Στον σύνδεσμο γράφτηκα στην ηλικία των 14 ετών.

Σ., 33 ετών (NORTENOS): Όταν ήμουν 18 χρονών αποτέλεσα ένα από τα ιδρυτικά μέλη των RED BLACK. Αυτό κράτησε για ένα χρόνο περίπου, γιατί το 2010 έγινε μια μεγάλη ένωση διάφορων συνδέσμων και άλλων διάφορων ανεξάρτητων μικρών ομάδων από διάφορες περιοχές της Πάτρας, ακόμα και μικρών υπό-ομάδων από άλλους συνδέσμους όπως οι ΑΧΑΙΟΙ και οι NAVAJO, και ιδρύθηκαν οι NORTENOS. Ήμουν και εκεί εκ των ιδρυτικών στελεχών μαζί με άλλα 30 άτομα, που ξεκινήσαμε μαζί αυτή την προσπάθεια και γίναμε ο μεγαλύτερος σύνδεσμος της Παναχαϊκής σε αριθμό και δυναμική.

Σ., 34 ετών (NORTENOS): Όταν ήμουν 14 χρονών γράφτηκα στους ΑΧΑΙΟΥΣ γιατί τότε ήταν ο μοναδικός οργανωμένος σύνδεσμος φιλάθλων της Παναχαϊκής, πέρα από τα διάφορα μεμονωμένα ανεξάρτητα γκρουπάκια οπαδών όπως οι SANTA SOFIA, RED

BLACK, TEDDY BOYS, YOUNG BOYS και διάφορα άλλα .Στους ΑΧΑΙΟΥΣ όμως τα περισσότερα άτομα ήταν μεγαλύτερης ηλικίας και υπήρχαν διαφορετικές απόψεις ως προς τον τρόπο υποστήριξης της ομάδας. Εμείς τα άτομα νεαρότερης ηλικίας επιζητούσαμε κάτι πιο δυναμικό. Όποτε οι περισσότεροι που ήταν κοντά στην ηλικία μου φύγαμε και ιδρύσαμε τους NAVAJO. Αυτό κράτησε για μένα μέχρι το 2010 και οι κυριότεροι λόγοι ήταν οι εξής: Πρώτον πως υπήρχαν πολλά άτομα που υποστήριζαν και άλλες ομάδες μαζί με την Παναχαϊκή και δεν ήταν μόνο Παναχαϊκή. Δεύτερον, δεν ήθελαν να έχουμε συγκεκριμένο στέκι, γιατί πολλά άτομα ανήκαν στον αναρχικό χώρο και είχαν μπλεξίματα με αστυνομία και ασφαλίτες και τρίτον ερχόντουσαν στο γήπεδο κυρίως όταν είχαν κάποια αφορμή για πολιτική διαμαρτυρία ή για να απλώσουν πανό με κάποιο κοινωνικό μήνυμα και στα υπόλοιπα παιχνίδια δεν έδειχναν ιδιαίτερο ζήλο να τα παρακολουθήσουν από κοντά. Οπότε σε όσους δεν άρεσαν αυτά , μεταξύ αυτών και εγώ , μαζί με τα υπόλοιπα ανεξάρτητα γκρουπάκια που ανέφερα παραπάνω ιδρύσαμε τους NORTENOS, στους οποίους ανήκω μέχρι και σήμερα.

Δ., 32 ετών (NORTENOS): Αρχικά ήμουν σε ένα μικρότερο συνοικιακό γκρουπάκι το οποίο δεν υπάρχει πλέον, τους TEDDY BOYS. Αυτό έγινε όταν ήμουν 14 χρονών. Στους NORTENOS είμαι από το 2014.

Μ., 41 ετών (ΑΧΑΙΟΙ-3): Στα 21 μου αφού έγινα Παναχαϊκή γράφτηκα κατευθείαν στον σύνδεσμο των ΑΧΑΙΩΝ οι οποίοι μόλις είχαν ιδρυθεί.

Κ., 28 ετών (NAVAJO): Στον σύνδεσμο γράφτηκα όταν ήμουν 17 χρονών.

Γ., 23 ετών (NAVAJO): Στα 19 μου ήρθα σε πρώτη επαφή με τον σύνδεσμο και μετά από ένα χρόνο γράφτηκα κανονικά και συμμετείχα ενεργά στις δράσεις του.

- **Πόσο συχνά παρακολουθείς αγώνες της Π.Γ.Ε από το γήπεδο;**

Γ., 35 ετών (NORTENOS): Παρακολουθώ όλους τους εντός έδρας αγώνες της ομάδας σε όλα τα αθλήματα. Αρκετές φορές ακολουθώ την ομάδα και σε εκτός έδρας αναμετρήσεις.

Η., 28 ετών (NORTENOS): Πηγαίνω σχεδόν σε όλα. Δεν θα πάω σε αγώνα μόνο αν έχει προκύψει κάτι πολύ σημαντικό.

Σ., 33 ετών (NORTENOS): Αν δεν προκύψει κάτι έκτακτο είμαι στο γήπεδο σε όλα τα εντός έδρας παιχνίδια. Ανάλογα και τις χρονιές. Για παράδειγμα επί προεδρίας Κούγια, δεν πήγαινα στο γήπεδο.

Σ., 34 ετών (NORTENOS): Τα εντός έδρας παιχνίδια τα παρακολουθώ όλα από κοντά και κάθε χρόνο παρακολουθώ τουλάχιστον πέντε με έξι παιχνίδια εκτός έδρας από το γήπεδο.

Δ., 32 ετών (NORTENOS): Σε όλα τα εντός έδρας παιχνίδια είμαι στο γήπεδο εκτός αν έχει συμβεί κάτι ιδιαίτερο.

Μ., 41 ετών (ΑΧΑΙΟΙ-3): Δεν χάνω αγώνα εντός έδρας και πηγαίνω σε αρκετά εκτός έδρας, ανάλογα και με τα οικονομικά μου.

Κ., 28 ετών (NAVAJO): Δεν έχω χάσει σχεδόν ποτέ εντός έδρας αγώνα εκτός και αν έχει προκύψει πολύ σημαντικός λόγος και στα εκτός έδρας ακολουθώ όσο μου επιτρέπουν οι επαγγελματικές μου υποχρεώσεις.

Γ., 23 ετών (NAVAJO): Παρακολουθώ από κοντά σχεδόν όλα τα εντός έδρας παιχνίδια.

- **Πόσο συχνά παρακολουθείς αγώνες της Π.Γ.Ε είτε από την τηλεόραση είτε διαδικτυακά;**

Γ., 35 ετών (NORTENOS): Ελάχιστα έως καθόλου , μόνο αν είναι κάποιο πολύ σημαντικό παιχνίδι και μαζευτούμε σαν παρέα να το παρακολουθήσουμε. Προτιμώ να ακολουθώ την ομάδα και στα εκτός έδρας παιχνίδια, σε περίπτωση που αυτό δεν είναι εφικτό είναι πολύ πιθανό να μην παρακολουθήσω και το παιχνίδι.

Η., 28 ετών (NORTENOS):Ναι εννοείται βλέπω όλα τα παιχνίδια και πάλι ο μόνος λόγος για να μην δω έναν αγώνα είναι να προκύψει κάτι έκτακτο.

Σ.,33 ετών(NORTENOS):Όποτε παίζει η Παναχαϊκή, και το παιχνίδι προβάλλεται τηλεοπτικά το παρακολουθώ πάντα εκτός εάν δουλεύω εκείνη την ώρα.

Σ., 34 ετών(NORTENOS):Τα παρακολουθώ όλα, ιδιαίτερα αυτά που είναι πολύ μακριά όπως στην Κρήτη γιατί εκεί δεν έχω την δυνατότητα να πάω. Στα υπόλοιπα πηγαίνω που είναι πιο κοντά. Με κάποια παιχνίδια που γίνονται Τρίτη και Τετάρτη έχω δυσκολία να παρευρεθώ εκτός έδρας αλλά τα παρακολουθώ σίγουρα έστω και από το κινητό αν είμαι στην δουλεία.

Δ., 32 ετών (NORTENOS): Πάντα τα παρακολουθώ εκτός πάλι αν έχει συμβεί κάποιο απρόοπτο.

Μ., 41 ετών (ΑΧΑΙΟΙ-3): Ναι αν δεν είμαι στο γήπεδο σίγουρα θα δω τον αγώνα αν υπάρχει κάποιος τρόπος.

Κ., 28 ετών (NAVAJO): Σε όποιο ματς δεν καταφέρω να παρευρεθώ, το παρακολουθώ σίγουρα από το μέσο το οποίο προβάλλει τον αγώνα.

Γ., 23 ετών (NAVAJO): Στα παιχνίδια που δεν βρίσκομαι στο γήπεδο, η συχνότητα με την οποία τα παρακολουθώ θα έλεγα πως είναι σχεδόν τα μισά. Παρακολουθώ πάντα το σκορ μέσα από το διαδίκτυο αλλά δεν παρακολουθώ πάντα τον αγώνα.

-Πόσο συχνά επισκέπτεσαι τα γραφεία του συνδέσμου στον οποίο ανήκεις;

Γ., 35 ετών (NORTENOS): Μέχρι και πριν ένα χρόνο ήμουν παρών κάθε φορά που άνοιγε ο σύνδεσμος. Τώρα λόγω επαγγελματικών υποχρεώσεων επισκέπτομαι τα γραφεία περίπου 2 φορές την εβδομάδα.

Η., 28 ετών (NORTENOS): Πηγαίνω σίγουρα μια φορά την εβδομάδα.

Σ., 33 ετών (NORTENOS): Πιο παλιά πήγαινα σίγουρα δύο με τρεις φορές τον μήνα, τώρα λόγω επαγγελματικών υποχρεώσεων δεν είμαι τόσο ενεργός σε αυτό το κομμάτι και δεν πηγαίνω καθόλου.

Σ., 34 ετών (NORTENOS): Γενικά ανοίγουμε μια φορά την εβδομάδα και πήγαινα κάθε φορά. Τώρα όμως, μετά το περιστατικό με την δολοφονία του Άλκη έχει αλλάξει το καθεστώς λειτουργίας των συνδέσμων και εμείς δεν έχουμε τρέξει ακόμα την διαδικασία για να πάρουμε άδεια από την Γενική Γραμματεία Αθλητισμού όπως και οι περισσότεροι σύνδεσμοι αυτή την στιγμή στην Ελλάδα. Σχεδόν το 80% των συνδέσμων πανελληνίως δεν έχουν

αδειοδότηση αυτή την στιγμή. Οπότε πλέον μαζευόμαστε στην πλατεία μια φορά την εβδομάδα, έξω από τον σύνδεσμο.

Δ., 32 ετών (NORTENOS): Πηγαίνω σχεδόν σε όλα τα ανοίγματα, δηλαδή από τις 10 φορές που θα ανοίξουμε, εγώ θα πάω σίγουρα τις 8.

Μ., 41 ετών (ΑΧΑΙΟΙ-3): Σχεδόν όποτε ανοίγει. Και αυτό συμβαίνει από τότε που γράφτηκα μέχρι και σήμερα. Σε αυτό βοηθάει βέβαια ότι δεν έχω κάνει δική μου οικογένεια ακόμα οπότε έχω τον χρόνο να είμαι το ίδιο ενεργός με τα πιο νεανικά μου χρόνια.

Κ., 28 ετών (NAVAJO): Σε κάθε άνοιγμα είμαι εκεί. Έχουμε έναν χώρο στον οποίο μαζευόμαστε και στηρίζω τον σύνδεσμο κάθε φορά με την παρουσία μου.

Γ., 23 ετών (NAVAJO): Αυτό εξαρτάται από το πόσο ενεργό είναι και το κλίμα στον σύνδεσμο. Υπάρχουν περίοδοι που τα επισκεπτόμαστε και μια ή δύο φορές την εβδομάδα, υπάρχουν όμως και περίοδοι όπως τώρα το καλοκαίρι που μπορεί να πάμε μια φορά τον μήνα ή το δίμηνο.

- Ο λόγος και τα κίνητρα που υποστηρίζεις την Π.Γ.Ε σχετίζονται με το κριτήριο της εντοπιότητας;

Γ., 35 ετών (NORTENOS): Ναι, φυσικά! Όπως είπα και πριν όταν ήμουν 14 χρονών αποφάσισα συνειδητά να γίνω οπαδός της Παναχαϊκής, κυρίως γιατί είναι η μεγάλη ομάδα της πόλης μου.

Η., 28 ετών (NORTENOS): Ο βασικότερος λόγος είναι πως θέλω να υποστηρίξω την ομάδα της πόλης μου και γι αυτό άλλωστε αποφάσισα στα 12 μου να αλλάξω ομάδα και να γίνω

Παναχαϊκή. Μου αρέσει να μην είμαι με την μάζα και να υποστηρίζω τις μεγάλες ομάδες της Αθήνας όπως κάνουν οι περισσότεροι.

Σ., 33 ετών (NORTENOS): Κυρίως έγινα Παναχαϊκή λόγω του πατέρα μου αρχικά, αλλά στην πορεία αποτέλεσε τον κύριο λόγο που αγάπησα την ομάδα. Στο συγγενικό μου περιβάλλον μου είπαν ότι αυτή είναι η ομάδα της πόλης μας και για αυτό εμείς την υποστηρίζουμε, αλλά εσύ μπορείς να υποστηρίζεις όποια ομάδα θέλεις. Ήταν πολύ σημαντικό για εμένα ότι ήταν η ομάδα της πόλης μου και μπορούσα να πηγαίνω κάθε Κυριακή στο γήπεδο να τη παρακολουθώ. Πέρα όμως από τον λόγο της εντοπιότητας ή του συγγενικού μου περιβάλλοντος, μελετώντας για την ομάδα όσο μεγάλωνα με γοήτευσε η ιστορία της, η δυναμική που εκπέμπει και μαζί με τα βιώματα που είχα από παιδί αποτέλεσαν επιπλέον λόγους να συνεχίσω να είμαι οπαδός της ομάδας.

Σ., 34 ετών (NORTENOS): Γενικά ναι, γιατί αγαπώ την πόλη μου και δεν βρίσκω τον λόγο να υποστηρίζω μια ομάδα 250 χιλιόμετρα μακριά από την πόλη μου, στην Αθήνα για παράδειγμα. Προτιμώ να υποστηρίζω την ομάδα της πόλης μου, σε οποιαδήποτε κατηγορία και αν αγωνίζεται. Μου αρέσει αυτό που γίνεται στο εξωτερικό, σε χώρες όπως η Ιταλία, η Γερμανία, η Αγγλία όπου ο καθένας στηρίζει την ομάδα της πόλης του. Επίσης, δεν μου αρέσει το γεγονός που όλοι θέλουν να υποστηρίζουν τον νικητή και αυτό αποτελεί το κριτήριο για την επιλογή ομάδας. Τόσα χρόνια όλοι γίνονταν είτε Παναθηναϊκοί είτε Ολυμπιακοί λόγω του ότι είναι οι πιο πετυχημένες ομάδες διαχρονικά στην Ελλάδα, και τώρα γίνεται μόδα και η Α.Ε.Κ με το νέο γήπεδο που έφτιαξε και το πρωτάθλημα που κατέκτησε δείχνοντας πως μπορεί και αυτή τώρα να εδραιωθεί στη ν κορυφή.

Δ., 32 ετών (NORTENOS): Ναι, αυτός είναι ο κυριότερος λόγος που είμαι Παναχαϊκή. Το πιο σημαντικό για ένα παιδί είναι να μπορεί να παρακολουθεί την ομάδα του από κοντά συνεχώς και να έχει άμεση επαφή μαζί της. Δεν έβρισκα λογικό να υποστηρίζω μια ομάδα από άλλη πόλη όπου δεν θα μπορού να πηγαίνω να την παρακολουθώ κάθε εβδομάδα.

Μ., 41 ετών (ΑΧΑΙΟΙ-3): Ναι φυσικά. Όπως είπα και παραπάνω αυτός ήταν ο λόγος που άλλαξα ομάδα και είμαι Παναχαϊκή. Αγαπώ την πόλη μου και θέλω να στηρίζω την Παναχαϊκή.

Κ., 28 ετών (ΝΑΒΑΙΟ): Ναι και είναι το ρομαντικό κομμάτι που το συνοδεύει. Είναι ωραίο να υποστηρίζεις την ομάδα της πόλης σου και μέσα από την ομάδα να νοιώθεις κομμάτι της. Επίσης δεν χρειάζεται να κάνεις ταξίδι για να την δεις να παίζει εντός έδρας. Δεν είναι θέμα τοπικισμού με την κακή έννοια, απλά είναι ωραίο το δέσιμο με την πόλη σου μέσα από την υποστήριξη στην Παναχαϊκή. Το να υποστηρίζεις την ομάδα της πόλης σου έχει να κάνει μόνο με ανιδιοτελή αγάπη και προσφορά και δεν συγκρίνεται με το να υποστηρίζεις μια μεγάλη ομάδα σε άλλη πόλη.

Γ., 23 ετών (ΝΑΒΑΙΟ): Σίγουρα παίζει και αυτό ρόλο, όχι όμως με την έννοια του τοπικισμού αλλά γιατί υποστηρίζοντας την ομάδα της πόλης μου συμμετέχω βιωματικά στην πορεία της. Για παράδειγμα, όσο υποστήριζα μικρότερος τον Παναθηναϊκό δεν είχα πάει ποτέ να τον παρακολουθήσω από κοντά στην Αθήνα. Συνειδητοποίησα πως ήθελα να συμμετέχω ενεργά στα θέματα που αφορούν την ομάδα μου και γι' αυτό έγινα τελικά μόνο Παναχαϊκή.

- Θεωρείς πως όλοι οι κάτοικοι της Πάτρας ή και του νομού Αχαΐας γενικότερα θα έπρεπε να υποστηρίζουν την Π.Γ.Ε;

Γ., 35 ετών (ΝΟΡΤΕΝΟΣ): Ναι εννοείται! Στις υπόλοιπες επαρχίες αυτό συμβαίνει. Για παράδειγμα στο Ηράκλειο της Κρήτης στηρίζουν τον Ο.Φ.Η, στην Λάρισα την Α.Ε.Λ και στα Γιάννενα τον Π.Α.Σ Γιάννενα. Ακόμα και στο Αγρίνιο που είναι κοντά μας η πλειοψηφία των κατοίκων είναι οπαδοί του Παναιτωλικού.

Η., 28 ετών (NORTENOS): Ναι, σίγουρα το πιστεύω αυτό. Πιστεύω πως ακόμα και αν κάποιος είναι οπαδός άλλης ομάδας, σίγουρα θα πρέπει να υποστηρίζει και την ομάδα της πόλης του. Θα πρέπει τουλάχιστον να πηγαίνει στο γήπεδο και να στηρίζει την προσπάθεια που γίνεται από την ομάδα της πόλης του. Βασικά, θα πρέπει πρωτίστως να υποστηρίζει την ομάδα της πόλης του και έπειτα η άλλη να είναι η δεύτερη ομάδα του εφ' όσον έχει και μια συμπάθεια προς μια άλλη ομάδα της Αθήνας.

Σ., 33 ετών (NORTENOS): Φυσικά και θα έπρεπε αλλά δυστυχώς αυτό δεν συμβαίνει. Δεν θεωρώ ότι είναι μόνο θέμα εντοπιότητας αλλά η Παναχαϊκή είναι μια πολύ ιστορική ομάδα με μεγάλη δυναμική, έχει να επιδείξει επιτυχίες στην ιστορία της όντας για παράδειγμα η πρώτη επαρχιακή ομάδα που έπαιξε σε ευρωπαϊκές διοργανώσεις και της αξίζει μεγαλύτερη υποστήριξη. Τόσα χρόνια βρίσκεται μεταξύ Β' και Γ' Εθνικής κατηγορίας και όμως είναι ακόμα ικανή να μαζέψει και 5000 κόσμο στο γήπεδο. Αυτό δείχνει την δυναμική της. Υπάρχουν άνθρωποι που κλαίνει όταν χάνουμε και αυτό δείχνει το μέγεθος και την σημασία της Παναχαϊκής για την πόλη.

Σ., 34 ετών (NORTENOS): Εννοείται, τουλάχιστον η πλειοψηφία της πόλης θα έπρεπε να υποστηρίζει Παναχαϊκή. Δυστυχώς δεν βοηθάει η πορεία της ομάδας σε αυτό. Οι Πατρινοί μεγαλύτερης ηλικίας που έζησαν την μεγάλη ομάδα της δεκαετίας του '70, αγαπούν την Παναχαϊκή, αλλά τώρα που σιγά σιγά θα φύγει αυτή η γενιά, από πίσω δεν υπάρχει σχεδόν τίποτα και «μειώνεται ο κοκκινόμαυρος πληθυσμός».

Δ., 32 ετών (NORTENOS): Γενικά μου αρέσει πολύ το αγγλικό μοντέλο που οι κάτοικοι κάθε πόλης υποστηρίζουν τη τοπική τους ομάδα ανεξαρτήτως της κατηγορίας στην οποία αγωνίζεται και γενικά το μότο μου οπαδικά είναι το «support your local team». Οπότε ναι, οι κάτοικοι της Πάτρας θα έπρεπε να υποστηρίζουν την Παναχαϊκή. Δεν γίνεται να είσαι από τις Σέρρες και να είσαι Ολυμπιακός ή από την Καλαμάτα και να είσαι Παναθηναϊκός για παράδειγμα γιατί δεν σε συνδέει κάτι με αυτές τις ομάδες. Όμως στον νομό Αχαΐας υπάρχει και ο Παναιγιάλειος όποτε κάποιοι θα μπορούσαν να υποστηρίζουν και αυτή την ομάδα και

το θεωρώ φυσιολογικό. Στηρίζω το « support your local team» και σε αυτή την περίπτωση παρ'όλο που δεν συμφέρει τη ομάδα μου.

Μ., 41 ετών (ΑΧΑΙΟΙ-3): Αυτό εννοείται. Όμως θα ήθελα να επισημάνω πως υπάρχουν και φίλαθλοι της Παναχαϊκής και εκτός Νομού και εκτός Ελλάδας που έχουν καταγωγή από την Πάτρα και ενδιαφέρονται και μαθαίνουν τα νέα της ομάδας. Εμείς οι Πατρινοί πρέπει να παραδειγματιστούμε από αυτά τα παιδιά που είναι μακριά και στηρίζουν με τον τρόπο τους την ομάδα. Αρκετοί συνδράμουν και οικονομικά τον σύνδεσμο μας. Η ομάδα μας θα ήταν πολύ πιο δυνατή αν έστω και μια μερίδα της πόλης σκεφτόταν έτσι και στήριζε την ομάδα της Πάτρας.

Κ., 28 ετών (ΝΑΒΑΙΟ): Θα το ήθελα, δεν ξέρω αν «πρέπει», αλλά σίγουρα θα το ήθελα. Πατρινοί είναι, η Παναχαϊκή είναι η μεγάλη ομάδα της πόλης οπότε το λογικό θα ήταν να την στηρίζουν. Θα ήθελα να δημιουργηθούν νέες γενιές φιλάθλων της Παναχαϊκής.

Γ., 23 ετών (ΝΑΒΑΙΟ): Αυτό είναι σχετικό και μου φαίνεται περίεργο που κάτοικοι της Πάτρας υποστηρίζουν άλλες ομάδες και δεν έχουν πάει ποτέ στο γήπεδο τους. Όπως είπα και πριν για μένα μετράει πολύ το βιωματικό κομμάτι και δεν βρίσκω τον λόγο να υποστηρίξεις μια ομάδα που δεν μπορείς να παρακολουθείς συνεχώς. Πιστεύω πως επηρεάζει πολύ τον κόσμο η αποχή της ομάδας από την ανώτερη κατηγορία γιατί πολλοί που θέλουν να συμμετέχουν σε κουβέντες γύρω από την superleague επιλέγουν να υποστηρίζουν κάποια μεγάλη ομάδα, ειδικά αν αισθάνονται αποκλεισμένοι από τέτοιου είδους συζητήσεις αν δηλώνουν μόνο Παναχαϊκή.

- **Είσαι ευχαριστημένος με την στήριξη που λαμβάνει η ομάδα από τον τοπικό πληθυσμό;**

Γ., 35 ετών (ΝΟΡΤΕΝΟΣ): Όχι, καθόλου. Αυτό που βλέπω είναι πως οι κάτοικοι της Πάτρας δεν στηρίζουν την ομάδα και αυτό οφείλεται κυρίως στους κακούς διοικητικούς παράγοντες

που έχει κατά καιρούς η Παναχαϊκή. Τόσα χρόνια που ήταν ο Κούγιας πρόεδρος δεν πήγαινε κανείς στο γήπεδο και γενικά η ομάδα με την παρουσία της αγωνιστικά δεν βοηθάει από μεριάς της τον κόσμο να έρθει κοντά της.

Η., 28 ετών (NORTENOS);Σίγουρα όχι. Ο κυριότερος λόγος πιστεύω είναι πως δεν βοηθάει και η ομάδα προς αυτή την κατεύθυνση. Η κακή αγωνιστική παρουσία της ομάδας, η κατηγορία που παίζει και οι κακές διοικήσεις δεν τραβάνε τον κόσμο της Πάτρας να ασχοληθεί ενεργά με την ομάδα.

Σ., 33 ετών(NORTENOS):Όχι δεν είμαι καθόλου. Δυστυχώς η κακή πορεία της ομάδας όλα αυτά τα χρόνια είναι δυσανάλογη με το μέγεθος της Παναχαϊκής και σε συνδυασμό με τις κάκιστες διοικήσεις που έχουν περάσει από την ομάδα έχουν απομακρύνει τον κόσμο από την Παναχαϊκή. Το πρόβλημα είναι οι διοικήσεις.

Σ., 34 ετών(NORTENOS):Όχι δεν είμαι. Θεωρώ πως σε άλλες πόλεις της επαρχίας αυτό γίνεται περισσότερο, όπως για παράδειγμα στην Λάρισα και τα Γιάννενα. Ένα μειονέκτημα που έχει η Πάτρα ως προς αυτό είναι πως πλέον με τον νέο δρόμο απέχει δύο ώρες με το αυτοκίνητο από την Αθήνα και έτσι πολύ Πατρινοί μπορούν να υποστηρίξουν μια μεγάλη ομάδα της Αθήνας και να μπορούν πολύ συχνά να βρίσκονται στο γήπεδο. Κάτι που δεν συμβαίνει με την Λάρισα, τα Γιάννενα ή την Κρήτη. Επίσης, στην Πάτρα βρίσκονται δύο εκ των ισχυρότερων επαρχιακών συνδέσμων του Παναθηναϊκού και της Α.Ε.Κ και τραβάνε πολύ κόσμο και από φοιτητές και από Πατρινούς και έτσι η Παναχαϊκή χάνει κάποιους οπαδούς και λόγω αυτής της συνθήκης. Τέλος, έχουμε το χαρακτηριστικό σαν Πατρινοί να πάμε στο γήπεδο ή να στηρίζουμε μια νέα προσπάθεια μόνο αν η ομάδα έχει επιτυχίες και διεκδικεί κάποια άνοδο. Λόγω των πολλών απογοητεύσεων που έχουμε υποστεί τα τελευταία χρόνια σε επίπεδο διοικήσεων, ο κόσμος διστάζει να στηρίξει και φέτος ήταν μια από τις χειρότερες χρονιές σε επίπεδο προσέλευσης κόσμου στο γήπεδο. Αν η ομάδα αρχίσει να πηγαίνει καλά, ο κόσμος της Πάτρας θα γυρίσει πάλι στο γήπεδο αλλά εμένα αυτό δεν με

ενδιαφέρει γιατί το θέμα δεν είναι δεν είναι τι γίνεται στα εύκολα αλλά τι γίνεται στα δύσκολα.

Δ., 32 ετών (NORTENOS): Καθόλου! Σε κλίμακα από 1 ως 10 θα έλεγα 2. Ο κύριος λόγος έχει να κάνει με τους παράγοντες που έχουν περάσει από την ομάδα και δευτερευόντως από την έλλειψη αγωνιστικών επιτυχιών της ομάδας. Αυτό που λέμε μεταξύ μας είναι πως οι επιτυχίες είναι αυτές που γεννούν νέες γενιές οπαδών. Για την ομάδα μας δεν είναι επιτυχία να πάρει το Champions League φυσικά, αλλά να παίζει τουλάχιστον σταθερά στην Α' Εθνική. Όσο βρισκόμαστε στις χαμηλότερες κατηγορίες είναι δύσκολο να δημιουργήσεις νέες γενιές οπαδών και να πείσεις ή να προσελκύσεις τα παιδιά να έρθουν στο γήπεδο και να αγαπήσουν την ομάδα της πόλης τους. Επίσης αρκετοί Πατρινοί έχουν γυρίσει την πλάτη τους στην ομάδα λόγω της παρατεταμένης διοικητικής αστάθειας και των συνεχόμενων απογοητεύσεων που έχουν πάρει από την ομάδα.

Μ., 41 ετών (ΑΧΑΙΟΙ-3): Όχι δεν είμαι και θα σου αναφέρω ένα παράδειγμα. Για να γεμίσει το γήπεδο μας θα πρέπει η ομάδα να παίζει παιχνίδι ανόδου όπως πριν λίγα χρόνια με τον ΑΡΗ στην Β' Εθνική ή πιο παλιά με την Ρόδο στην Γ' Εθνική. Μόνο όταν η ομάδα πάει καλά και διεκδικεί κάτι σημαντικό, ο κόσμος συρρέει στο γήπεδο. Αυτό δεν είναι σωστό, ο κόσμος πρέπει να στηρίζει την ομάδα και στα άσχημα αποτελέσματα. Δεν είμαι όμως απογοητευμένος μόνο από τους Πατρινούς φιλάθλους, αλλά κυρίως από τους επιχειρηματίες της πόλης που προτιμούν να προσφέρουν διαφημίσεις και χορηγίες σε ομάδες άλλων πόλεων. Καταλαβαίνω ότι είναι θέμα marketing, αλλά καλό θα ήταν να στηρίζουν και την ομάδα της πόλης στην οποία βρίσκεται η εταιρεία τους. Εταιρείες που βρίσκονται και έχουν αναπτυχθεί στην Πάτρα δίνουν χορηγίες σε ομάδες εκτός Πατρών και αυτό δεν το καταλαβαίνω.

Κ., 28 ετών (ΝΑΒΑΙΟ): Όχι, δεν είμαι και σε αυτό το σημείο θέλω να τονίσω κάτι. Θα είναι ωραίο η ομάδα με το ποδόσφαιρο της και μέσα από επιτυχίες να μαζέψει τον κόσμο στο γήπεδο. Όμως αυτοί θα είναι είτε φίλαθλοι της ομάδας που έρχονται μόνο όταν η ομάδα πάει καλά, είτε Πατρινοί οπαδοί άλλων ομάδων που απλά έρχονται στο γήπεδο επειδή η

Παναχαϊκή θα βρίσκεται για παράδειγμα στην Α' Εθνική. Αυτό το γεγονός εμένα δεν με χαροποιεί, δηλαδή κάποιος να είναι άλλη ομάδα κυρίως και δευτερευόντως να δηλώνει Παναχαϊκή. Αυτό δεν το θεωρώ στήριξη. Καταλαβαίνω τον κόσμο που έχει απογοητευτεί και προσπαθεί να κάνει υπομονή γιατί τα χρόνια μακριά από την μεγάλη κατηγορία είναι πάρα πολλά και από εκεί που η ομάδα δεν είχε ποτέ υποβιβαστεί στην Γ' Εθνική, τα τελευταία 15 χρόνια έχει υποβιβαστεί στην κατηγορία αυτή 3 φορές. Δυστυχώς, από τότε που αναπτύχθηκε το οπαδικό κίνημα στην Παναχαϊκή, η ομάδα δεν έχει αγωνιστεί ποτέ στην μεγαλύτερη εθνική κατηγορία.

Γ., 23 ετών (NAVAJO): Γενικότερα όχι. Όμως υπάρχουν κάποιες περίοδοι όπως επί «συμμαχίας» που η Παναχαϊκή για επαρχιακή ομάδα και για την κατηγορία που αγωνιζόταν μάζευε πάρα πολύ κόσμο. Όλο αυτό όμως είναι συγκυριακό και το γήπεδο είναι πολύ συχνά άδειο. Δεν κατηγορώ όμως τον κόσμο τόσο γι' αυτό αλλά κυρίως τις διοικήσεις και τον τρόπο με τον οποίο διαχειρίζονται την ομάδα.

- **Τι πιστεύεις ότι θα μπορούσε να κάνει ο σύλλογος ώστε να φέρει περισσότερο κόσμο στο γήπεδο και να τυγχάνει μεγαλύτερης στήριξης;**

Γ., 35 ετών (NORTENOS): Πρέπει να γίνουν κάποιες εκδηλώσεις σε σχολεία κυρίως όπως έγινε για τρία χρόνια επί συμμαχίας και προεδρίας Κατσουράνη. Τότε έβλεπες και πολλά μικρά παιδιά να φορούν φανέλες της Παναχαϊκής και να πηγαίνουν στο γήπεδο. Πήγαιναν παίκτες και επισκέπτονταν τα σχολεία της περιοχής. Το πιο σημαντικό όμως είναι να έχεις πρόεδρο καθαρό. Οι πιο μεγάλοι σε ηλικία δεν πρόκειται να αλλάξουν ομάδα και να γίνουν τώρα Παναχαϊκή, οπότε αυτοί δεν στηρίζουν στα δύσκολα και όταν η ομάδα δεν πηγαίνει καλά, παρά μόνο αν η ομάδα κερδίζει ή παίζει με κάποιον μεγάλο αντίπαλο. Οπότε, το όλο ζήτημα είναι να δημιουργηθεί μια νέα γενιά φίλων της Παναχαϊκής, για αυτό και επιμένω στα σχολεία. Εννοείται, ότι είμαι υπέρ των διάφορων εκδηλώσεων στην πόλη που να αφορούν τους πάντες, αλλά τα κυριότερα σημεία προσοχής είναι οι νέοι και μια καθαρή διοίκηση που να εμπνεύσει τον κόσμο της Πάτρας. Τα χρόνια της συμμαχίας επί

Κατσουράνη η ομάδα έφτασε να έχει σταθερά 5000 εισιτήρια από εκεί που το γήπεδο ήταν μονίμως άδειο.

Η., 28 ετών (NORTENOS):Εμείς από την μεριά μας κάνουμε το καλύτερο δυνατό. Πηγαίνουμε στο γήπεδο, ομορφαίνουμε την κερκίδα, βγάζουμε καινούρια συνθήματα, κάνουμε γκράφιτι στην πόλη και προσεγγίζουμε τους νέους που έρχονται στο γήπεδο να τους μυήσουμε περισσότερο στην ιδέα της Παναχαϊκής. Η διοίκηση της ομάδας θα έπρεπε να είναι πιο σωστή και να υπάρχει διαφάνεια και στα διοικητικά τεκταινόμενα του συλλόγου. Ο σύλλογος πρέπει να γίνει πάλι πιο εξωστρεφής όπως στα χρόνια της συμμαχίας με πρόεδρο τον Κατσουράνη και να επισκέπτεται τα σχολεία της περιοχής στέλνοντας εκεί τους ποδοσφαιριστές ώστε η ομάδα να βρίσκεται σε άμεση επαφή με τον νεαρό κόσμο της πόλης και να δημιουργηθούν νέοι οπαδοί της Παναχαϊκής.

Σ.,33 ετών(NORTENOS):Το ένα κομμάτι είναι ξεκάθαρα να έρθουν επιτυχίες. Αυτές μπορούν να ξαναζεστάνουν τον φίλαθλο κόσμο της Πάτρας και να έρθει κοντά στην ομάδα. Ο άλλος τρόπος είναι να οργανώνονται συχνά διάφορες πολιτισμικές και κοινωνικές δράσεις στο κέντρο της πόλης σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς που θα αναδεικνύουν την ιστορία της Παναχαϊκής και τα μεγάλα αστέρια που έχουν φορέσει την φανέλα της ομάδας. Έτσι, τα νέα παιδιά θα γνωρίσουν την Παναχαϊκή, γιατί όσο βρίσκεται σε χαμηλές κατηγορίες είναι δύσκολο ένα παιδί να ενδιαφερθεί και να ασχοληθεί με την ιστορία της και να την αγαπήσει. Πρέπει να βρεθούν τρόποι να συνδέσει ο Πατρινός την Παναχαϊκή με την καθημερινότητα του. Εμείς, προσπαθούμε μέσα από την ωραία ατμόσφαιρα που δημιουργούμε στο γήπεδο να τραβήξουμε κόσμο και να μεγαλώσουμε την οικογένεια της Παναχαϊκής.

Σ., 34 ετών(NORTENOS):Αρχικά πρέπει να υπάρχει διοικητική σταθερότητα. Δυστυχώς, όλα τα χρόνια η ομάδα υποφέρει από κακές διοικήσεις και γενικότερα γίνεται πολύ κακή οικονομική διαχείριση και κάθε διοίκηση αφήνει προβλήματα και οφειλές στην επόμενη διοίκηση που θα έρθει. Φέτος η ομάδα έχει δεχτεί τόσες προσφυγές και αφαιρέσεις βαθμών

από οφειλές που αφορούν την προηγούμενη διοίκηση. Και όταν οι ποδοσφαιριστές και οι υπόλοιποι υπάλληλοι μένουν απλήρωτοι, αυτό αφήνει κακό κλίμα και γίνεται γνωστό στην πόλη και ο κόσμος δυσανασχετεί. Οπότε αυτό που χρειάζεται να γίνει είναι η ομάδα να καθαρίσει οικονομικά και να έχει μια καλή ομάδα στο χορτάρι που θα βρίσκεται σταθερά στο πάνω μισό της βαθμολογίας και θα διεκδικεί την άνοδο στην Α' Εθνική κατηγορία. Σημαντικό κομμάτι είναι οι επισκέψεις στα σχολεία και οι προσκλήσεις σε μικρά παιδιά για να παρακολουθούν τα εντός έδρας παιχνίδια, κάτι που γινόταν επί «συμμαχίας» και προεδρίας Κατσουράνη. Επίσης, ένα κιόσκι της Παναχαϊκής σε κεντρικό σημείο της πόλης να πουλάει εισιτήρια θα βοηθούσε αρκετά. Εμείς από την μεριά μας προσπαθούμε μέσα από την ατμόσφαιρα που δημιουργούμε στο γήπεδο, τα διάφορα γκραφίτι σε κεντρικά σημεία της πόλης που ζωγραφίζουμε και διάφορα μπλουζάκια κοκκινόμαυρα που πουλάμε να κρατάμε έντονο το στοιχείο της παρουσίας της ομάδας στην πόλη.

Δ., 32 ετών (NORTENOS): Αρχικά θα πρέπει ο σύλλογος να είναι σταθερός διοικητικά, όπως στην περίοδο της «συμμαχίας» όπου η εικόνα προς τα έξω ήταν πολύ καλή και δόθηκε ιδιαίτερη βάση στις μικρές ηλικίες με επισκέψεις σε σχολεία της περιοχής και την δημιουργία της μαθητικής κερκίδας. Το σημαντικότερο είναι με όμορφο και φίλαθλο επικοινωνιακό τρόπο να προσελκύσεις τα νέα παιδιά της Πάτρας στο γήπεδο. Εμείς από την μεριά μας κάνουμε ότι μπορούμε και όταν βλέπουμε νέες παρέες στο γήπεδο τους προσεγγίζουμε με όμορφο τρόπο και τους τονίζουμε την σημαντικότητα του να υποστηρίζουν την ομάδα της πόλης τους.

Μ., 41 ετών (ΑΧΑΙΟΙ-3): Οι δράσεις που είχε ξεκινήσει η «συμμαχία», πιστεύω πως κινούνταν προς την σωστή κατεύθυνση. Η ομάδα είχε γίνει πιο εξωστρεφής προς τον τοπικό πληθυσμό και ιδιαιτέρως προς τις μικρές ηλικίες, πηγαίνοντας στα σχολεία και μοιράζοντας δωρεάν εισιτήρια για τα παιδιά και τους γονείς τους. Αυτό πρέπει να γίνει ξανά γιατί η νέα γενιά θα φέρει τον κόσμο στο γήπεδο πάλι. Και εμείς σαν σύνδεσμος μπορούμε να επισκεπτόμαστε τα σχολεία και να δίνουμε ένα απλό δωράκι όπως μια κονκάρδα ή ένα σημειάκι στα παιδιά και να τα καλούμε στο γήπεδο. Ακόμα και αν υποστηρίζουν άλλη ομάδα αν έρθουν στο γήπεδο υπάρχει η πιθανότητα κάποια παιδιά να αγαπήσουν την ομάδα

και την ιδέα να παρακολουθούν πολύ συχνά την ομάδα από κοντά. Είναι πολύ δύσκολο αλλιώς να δημιουργηθεί νέα γενιά φιλάθλων της Παναχαϊκής με την ομάδα να απουσιάζει τόσα χρόνια συνεχόμενα από την Α' Εθνική. Αν η ομάδα κάποια στιγμή ανέβει είναι σίγουρο πως θα προσελκύσει περισσότερο κόσμο. Είναι άξιο το έργο που κάνουν και οι τρεις σύνδεσμοι αυτή τη στιγμή και κρατούν όσο μπορούν τη νέα γενιά κοντά στην ομάδα. Η ομάδα μόνο πίκρες μας έχει προσφέρει τα τελευταία χρόνια.

Κ., 28 ετών (NAVAJO): Η ομάδα χρειάζεται κάτι διαφορετικό σε επίπεδο διοίκησης. Η θέση του συνδέσμου μας και προσωπική μου άποψη είναι πως το ιδανικότερο θα ήταν ένα μοντέλο λαϊκής βάσης. Είναι σίγουρα κάτι δύσκολο να εφαρμοστεί στην πράξη και ίσως ουτοπικό αλλά είναι κάτι που δεν έχει δοκιμαστεί και ίσως ο κόσμος της Πάτρας να αγκάλιαζε αυτή την προσπάθεια. Δεν πρόκειται να έρθει κάποιος « Μεσσίας » να σώσει την ομάδα και θα πρέπει εμείς ο κόσμος της να κάνουμε κάτι να την σώσουμε. Ξέρουμε τι άνθρωποι μπαίνουν στον χώρο του ποδοσφαίρου να διοικήσουν ομάδες και τι βρωμιά υπάρχει στον χώρο του ποδοσφαίρου. Οπότε όπως και στην κανονική ζωή έτσι και στην Παναχαϊκή πρέπει ο κόσμος να πάρει την κατάσταση στα χέρια του. Υπάρχουν μοντέλα διοίκησης μέσω λαϊκής βάσης στην Ευρώπη και ιδιαιτέρως στην Γερμανία που είναι δοκιμασμένα και είναι επιτυχημένα. Τα καταστατικά είναι όλα στο διαδίκτυο και ο καθένας με μια μικρή έρευνα μπορεί να δει πως δουλεύουν. Έτσι πιστεύω πως ο σύλλογος θα μπορούσε να ορθοποδήσει και να φέρει τον κόσμο της Πάτρας κοντά του μέσα και από την ενεργή του συμμετοχή στα κοινά της ομάδας. Είναι πολύ σημαντικό να πολλαπλασιαστούν τα μέλη της ερασιτεχνικής Παναχαϊκής και ο καθένας να μπορεί να συμβάλλει είτε οικονομικά, είτε μέσω των ιδεών του και μέσα από την συμμετοχή του στις συνελεύσεις για την λήψη αποφάσεων. Ο κόσμος για να έρθει κοντά στην ομάδα θα πρέπει να είναι ενήμερος για τα πάντα και να έχει λόγο και άποψη.

Γ., 23 ετών (NAVAJO): Αρχικά, και επειδή πρόκειται για έναν ιστορικό και επαρχιακό σύλλογο, πιστεύω πως θα έπρεπε ο ερασιτέχνης να έχει μεγαλύτερο ρόλο και η λαϊκή βάση της ομάδας να έχει μεγαλύτερη συμμετοχή στις αποφάσεις για την πορεία του συλλόγου. Μια στροφή προς αυτή την κατεύθυνση θα οδηγούσε περισσότερο κόσμο να ασχοληθεί και

να βοηθήσει την ομάδα γιατί θα ένιωθε πως συμμετέχει ενεργά και δεν είναι απλά ένας πελάτης στο γήπεδο. Εμείς, σαν σύνδεσμος δεν προσπαθούμε να επηρεάσουμε τα νέα παιδιά να μας ακολουθήσουν από την πρώτη στιγμή αλλά αφήνουμε το χρονικό περιθώριο να μας γνωρίσουν, να έρθουν στο γήπεδο αρκετές φορές και συνειδητά κάποια στιγμή να επιλέξουν αν θα ασχοληθούν πιο ενεργά με το οργανωμένο οπαδικό κίνημα. Μέσα από τα γκραφίτι στην πόλη και την γενικότερη παρουσία μας στο γήπεδο και εκτός αυτού, προσπαθούμε από την μεριά μας να φέρουμε νέο κόσμο στο γήπεδο να ενισχύσει την ομάδα μας.

- **Ποιος είναι ο λόγος που σε οδήγησε στην εγγραφή σου στον συγκεκριμένο σύνδεσμο;**

Γ., 35 ετών (NORTENOS): Από μικρός ήθελα να ασχοληθώ με το οπαδικό κίνημα γιατί ήταν κάτι που μου άρεσε. Στους NORTENOS γράφτηκα γιατί μου άρεσε η νέα αυτή προσπάθεια και είχα εκεί πολλούς γνωστούς.

Η., 28 ετών (NORTENOS): Μένω δίπλα στο γήπεδο και κάθε Κυριακή πήγαινα να παρακολουθήσω τους αγώνες. Μου άρεσε πολύ η ατμόσφαιρα που δημιουργούσαν οι οπαδοί της Παναχαϊκής και ιδιαιτέρως τα χαρτάκια σαν μικρό παιδί με εντυπωσίαζαν. Γενικότερα, μου άρεσε το όλο κλίμα κατά την διάρκεια του αγώνα και ήθελα και εγώ να συμμετέχω σε αυτό.

Σ., 33 ετών (NORTENOS): Μου άρεσε πολύ η κερκίδα και τα συνθήματα και ήθελα όσο μπορούσα από την μεριά μου να συμμετέχω σε αυτό και να προσπαθήσω να το βελτιώσω.

Σ., 34 ετών (NORTENOS): Ήθελα να βοηθήσω και εγώ να είναι πιο δημιουργικό το κομμάτι της κερκίδας με χορογραφίες, πανό, συνθήματα, καπνογόνα και όλα αυτά. Μου άρεσε πολύ

αυτό που είδα όταν πήγα για πρώτη φορά στο γήπεδο, το όλο κλίμα και η υποστήριξη στην ομάδα και ήθελα να συμμετέχω και εγώ σε αυτό ενεργά.

Δ., 32 ετών (NORTENOS): Αρχικά στο πρώτο μου γκρουπάκι(TEDDY BOYS),γράφτηκα για να μπορώ να έχω ευκολότερη πρόσβαση στο γήπεδο. Έμενα στην άλλη άκρη της Πάτρας και μαζευόμασταν και πηγαίναμε όλοι μαζί στο γήπεδο, οπότε έτσι έβρισκα μέσο να πάω και επίσης είχα και παρέα και μου άρεσε που μαζευόμασταν όλοι μαζί και πηγαίναμε παρέα στο γήπεδο. Στους NORTENOS πήγα γιατί ήθελα να είμαι σε κάποιον οργανωμένο σύνδεσμο και να μπορώ να προσφέρω περισσότερα στην ομάδα μου. Όπως είπα και πριν οι TEDDY BOYS δεν ήταν σύνδεσμος, ήμασταν απλά μια παρέα που πηγαίναμε μαζί στο γήπεδο.

Μ., 41 ετών (ΑΧΑΙΟΙ-3): Ήθελα να έρθω πιο κοντά στην ομάδα, η ομάδα μόλις είχε πέσει από την Α' Εθνική και ήθελα και εγώ να βοηθήσω σε μια δύσκολη εποχή για την ομάδα.

Κ., 28, ετών (NAVAJO): Κατ αρχήν το να ανήκεις σε έναν σύνδεσμο ενισχύει το κομμάτι της συλλογικότητας και της οργάνωσης στον τρόπο υποστήριξης της ομάδας. Ο σύνδεσμος που ανήκω όμως δεν σταματά μόνο στην υποστήριξη της ομάδας αλλά έχουμε και κάποιες κοινωνικές θέσεις που υποστηρίζουμε. Για εμάς το γήπεδο είναι ένα αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνίας και θέλουμε να θίγουμε στο γήπεδο μέσα από πανό και συνθήματα τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε στην κοινωνία που ζούμε. Το γήπεδο είναι κομμάτι της κοινωνίας και το χρησιμοποιούμε ως μέσο έκφρασης. Αυτό που επίσης με έκανε να γραφτώ στον συγκεκριμένο σύνδεσμο είναι πως πέρα από το κομμάτι της Παναχαϊκής και του γηπέδου, ο σύνδεσμος δραστηριοποιείται και σε κοινωνικά πλαίσια, συμμετέχει σε πορείες διαμαρτυρίας και γενικά διατηρεί μια αντιφασιστική κουλτούρα. Επίσης, δημιουργήσαμε σαν σύνδεσμος την δεύτερη αυτό-οργανωμένη και αυτόνομη ποδοσφαιρική ομάδα στην Ελλάδα, την Α.Π.Ο. Λόγω του πολιτικού χώρου στον οποίο ανήκουμε, δεχθήκαμε επίθεση από ακροδεξιά στοιχεία και μέλη της « ΧΡΥΣΗΣ ΑΥΓΗΣ», και αντιμετωπίσαμε προβλήματα στέγασης που σε συνδυασμό με την αποχή μας από το γήπεδο εκείνη την περίοδο λόγω της προεδρίας Κούγια, μας οδήγησαν στην ίδρυση της « ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ», ώστε να

καταπολεμήσουμε το σύγχρονο ποδόσφαιρο και η ομάδα αυτή υπάρχει μέχρι και σήμερα χωρίς όμως πλέον ο σύνδεσμος μας να υπάρχει στο καταστατικό της ομάδας . Την στηρίζουμε όμως ακόμα ενεργά με όποιον τρόπο μπορούμε. Οι « NAVAJO » με κέρδισαν με την παρουσία τους τόσο εντός όσο και εκτός γηπέδου με τις διάφορες κοινωνικές τους δράσεις.

Γ., 23 ετών (NAVAJO): Από τα 17 μου πήγαινα ήδη πολύ συχνά στο γήπεδο και παρακολουθούσα τα παιχνίδια από το μέρος της κερκίδας που πηγαίνουν οι οργανωμένοι. Ήξερα αρκετά άτομα από τους « NAVAJO» και σε συνδυασμό με την έναρξη της πολιτικοποίησης μου η οποία ταυτιζόταν ιδεολογικά με ότι πρεσβεύει ο συγκεκριμένος σύνδεσμος με οδήγησε να γραφτώ εκεί. Ήταν θέμα χρόνου να έμπαινα σε κάποιον σύνδεσμο απλά για τους λόγους που προανέφερα ακολούθησα τους « NAVAJO».

- Είσαι υπέρ των ελεύθερων μετακινήσεων οπαδών στα εκτός έδρας παιχνίδια;

Γ., 35 ετών (NORTENOS):Ναι εννοείται είμαι υπέρ και πιστεύω ότι είναι κάτι που μπορεί να γίνει τουλάχιστον στις μικρότερες ομάδες της επαρχίας. Για μένα ελεύθερη μετακίνηση δεν είναι να μετακινηθούν 200 άτομα αλλά να κλείσουν όλοι οι δρόμοι και οι αστυνομικοί να είναι περισσότεροι από τον κόσμο .Ελεύθερη μετακίνηση οπαδών μπορεί να γίνει σε αγώνα ανάμεσα σε δυο ομάδες της επαρχίας οπου τα πράγματα εκεί οπαδικά είναι πιο αγνά, κατόπιν συνεννόησης των αρχηγών των οργανωμένων οπαδών των δύο ομάδων. Δεν είμαι αισιόδοξος ότι αυτό μπορεί να συμβεί μεταξύ των μεγάλων ομάδων της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, αλλά για την επαρχία είμαι αισιόδοξος. Εμείς, ως οπαδοί της Παναχαϊκής ανοίγουμε την θύρα των φιλοξενούμενων και προτρέπουμε τους αντιπάλους μας να έρθουν στο γήπεδο να παρακολουθήσουν την ομάδα τους, επικοινωνώντας με τους αντίστοιχους συνδέσμους.

Η., 28 ετών (NORTENOS):Σίγουρα πιστεύω πως θα έπρεπε οι μετακινήσεις των οπαδών να είναι ελεύθερες. Η άποψη μου πάνω στο κομμάτι των επεισοδίων είναι πως έχει μεγάλη

ευθύνη η στάση της Αστυνομίας. Από προσωπική εμπειρία, σε διάφορα ταξίδια που έχουμε κάνει στην Αθήνα και σε άλλες πόλεις, η συμπεριφορά της Αστυνομίας είναι προκλητική απέναντι μας χωρίς να κάνουμε τίποτα και δείχνουν σαν να μην θέλουν να γίνονται αυτές οι μετακινήσεις ούτε αυτοί ούτε και το ίδιο το κράτος. Εμείς από την μεριά μας δείχνουμε την θέση μας υπέρ των μετακινήσεων μέσα από διάφορα πανό που σηκώνουμε. Όποτε έχουμε φιλοξενούμενους οπαδούς στο γήπεδο μας τους υποδεχόμαστε, τους πηγαίνουμε νερά και γενικά προσπαθούμε να κινούμαστε σε αυτά τα πλαίσια. Πιστεύουμε ότι με συνεννόηση μεταξύ των οπαδών και καλή διάθεση από την Πολιτεία, μπορούν να υπάρχουν μετακινήσεις. Όπως έχει διαμορφωθεί η κατάσταση τώρα είναι αποτρεπτικό για κάποιον να πάρει την οικογένεια του και να ταξιδέψει να παρακολουθήσει εκτός έδρας αγώνα.

Σ., 33 ετών(NORTENOS): Ναι φυσικά και είμαι υπέρ αλλά όπως έχουν διαμορφωθεί τώρα οι καταστάσεις το βλέπω εξαιρετικά απίθανο να συμβεί στο άμεσο μέλλον. Έχουν μπει άτομα στον οπαδικό χώρο με μοναδικό σκοπό να προκαλούν επεισόδια και περιστατικά οπαδικής βίας χωρίς πραγματικά να αγαπούν και να ενδιαφέρονται για την ομάδα τους. Ειδικά στα εκτός έδρας παιχνίδια πολλοί πάνε προαποφασισμένοι να δημιουργήσουν επεισόδια και αυτό είναι το μεγάλο πρόβλημα. Οπαδισμός δεν σημαίνει να πηγαίνω στο γήπεδο για να ασκήσω βία ή να κάνω ναρκωτικά αλλά αγνή υποστήριξη στην ομάδα μου. Οπότε, δικαίως έχουν απαγορευτεί, ιδιαίτερος στους αγώνες μεταξύ των μεγάλων ομάδων. Είναι όμως μια κατάσταση που θα ήθελα να αλλάξει.

Σ., 34 ετών(NORTENOS): Εννοείται πως είμαι υπέρ και πιστεύω πως κάθε οπαδός θα ήθελε να πηγαίνει παντού και να βλέπει την ομάδα του. Δυστυχώς τα τελευταία χρόνια και ιδιαίτερα στις τάξεις των οργανωμένων οπαδών των μεγάλων ομάδων έχουν παρεισφρήσει άτομα που δεν έχουν αγνά οπαδικά κίνητρα αλλά άτομα που συμμετέχουν σε λαθρεμπόριο, εγκληματικές πράξεις στον χώρο της νύχτας και έχουν χαλάσει γενικότερα το οπαδικό κίνημα. Αντιθέτως στις τάξεις των οργανωμένων οπαδών των μικρότερων επαρχιακών ομάδων αυτό το φαινόμενο δεν είναι τόσο έντονο. Αυτό που θα μπορούσε να γίνει είναι να γίνουν ξανά οι μετακινήσεις των οπαδών ελεύθερες αλλά να είναι πολύ αυστηρές οι ποινές για τις ομάδες που οι οπαδοί της προκαλούν τα επεισόδια και να απαγορεύονται οι μετακινήσεις μόνο για τους οπαδούς της συγκεκριμένης ομάδας που θα έχει προκαλέσει

επεισόδια για μεγάλο χρονικό διάστημα. Έτσι, οι οπαδοί των μικρότερων ομάδων αν δεν προκαλούν επεισόδια δεν θα στερούνται των εκδρομών και οι οπαδοί των μεγαλύτερων ομάδων θα έχουν την ευκαιρία αν δεν προκαλούν επεισόδια να ταξιδεύουν παντού. Εμείς από την μεριά μας φροντίζουμε να κερνάμε τους φιλοξενούμενους οπαδούς που έρχονται στην Αγυιά σάντουιτς και μπίρες. Τα πράγματα ξεφεύγουν καμιά φορά μόνο στα τοπικά ντέρμπυ με Παναιγιάλιο και Πανηλειακό. Θεωρώ πως την Ε.Π.Ο και την κυβέρνηση τους βολεύει η απαγόρευση της μετακίνησης των οπαδών και δεν θέλουν να ασχοληθούν σοβαρά με αυτό. Επιτρέπουν σε αρκετές περιπτώσεις την μεμονωμένη μετακίνηση των οπαδών οπού εκεί δεν υπάρχει κανένας έλεγχος παρά την οργανωμένη που στην ουσία οι οπαδοί είναι «μαντρωμένοι» και καλύτερα ελεγχόμενοι από την Αστυνομία.

Δ., 32 ετών (NORTENOS): Προφανώς και είμαι υπέρ. Είμαι ένας ελεύθερος άνθρωπος, ζούμε σε ένα δημοκρατικό καθεστώς και θέλω ειρηνικά να ακολουθώ την ομάδα μου παντού. Είναι δικαίωμα του καθενός να πηγαίνει όπου θέλει και να παρακολουθεί όποιο αθλητικό γεγονός θέλει ειρηνικά και χωρίς να προκαλεί προβλήματα. Θα έπρεπε να είναι αυτονόητο αλλά δυστυχώς δεν είναι. Δυστυχώς δεν έχουμε την φίλαθλη κουλτούρα και νοοτροπία που θα έπρεπε. Επίσης αρνητικό ρόλο έχει και η αστυνομία σε αυτό γιατί την βολεύει να μην γίνονται μετακινήσεις ώστε να έχει λιγότερες ευθύνες και λιγότερη δουλειά. Γι αυτό και δεν βλέπω στο κοντινό μέλλον να αλλάζει κάτι σχετικά με την απαγόρευση των μετακινήσεων.

Μ., 41 ετών (ΑΧΑΙΟΙ-3): Ναι φυσικά και είμαι υπέρ. Απλά το πρόβλημα είναι κάποια κακοποιά στοιχεία που έχουν μπει στους συνδέσμους των μεγάλων ομάδων και ελέγχονται από τους προέδρους τους. Πιστεύω πως ότι γίνεται είναι υποκινούμενο. Επίσης σαν οπαδοί πάσχουμε από έλλειψη αθλητικής κουλτούρας και παιδείας. Εμάς αυτό δεν μας αγγίζει γιατί όπου θέλουμε να πάμε το κάνουμε μεμονωμένα. Η λύση είναι να απομακρυνθούν τα άτομα εκείνα που προκαλούν τα επεισόδια και βρίσκονται στους συνδέσμους για λόγους που ουδεμία σχέση έχουν με την αγάπη για την ομάδα τους. Αυτό αφορά όμως κυρίως την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη γιατί στους συνδέσμους των υπόλοιπων επαρχιακών ομάδων όπως και της δικής μας δεν έχουμε ραντεβού θανάτου ή άτομα να κλέβουν μπλούζες και να μαχαιρώνουν τον κόσμο. Στην Αγυιά αν ανάψουμε ένα καπνογόνο ή πάμε να το περάσουμε

στο γήπεδο έρχονται να μας πιάσουν και να μας βάλουν μέσα ενώ στα γήπεδα των μεγάλων ομάδων περνάνε στο γήπεδο τόνους καπνογόνα και κροτίδες και δεν συμβαίνει τίποτα. Εξ αιτίας αυτών έκλεισαν όλοι οι σύνδεσμοι και εμείς για να παραμείνουμε ανοιχτοί κάποιοι έδωσαν τα προσωπικά τους στοιχεία και ποινικά μητρώα, γιατί θέλαμε να συνεχίσουμε να λειτουργούμε κανονικά. Εμείς θέλουμε να βρει τις λύσεις το υγιές κομμάτι των οπαδών και του αθλητισμού. Στην Ελλάδα δυστυχώς δεν μπορούμε ούτε έναν κανονικό τελικό Κυπέλλου με κόσμο εκατέρωθεν δεν μπορούμε να κάνουμε. Αυτή είναι η κατάσταση στο ελληνικό ποδόσφαιρο. Και το άσχημο είναι πως την πληρώνουμε και εμείς οι σύνδεσμοι των ομάδων της επαρχίας που δεν θέλουμε να δημιουργούμε προβλήματα και απλά υποστηρίζουμε την ομάδα μας.

Κ., 28 ετών (NAVAJO): Προφανώς και είμαι υπέρ και η θέση του συνδέσμου μου την οποία πρεσβεύω και εγώ στην ζωή μου είναι ότι όλοι οι οπαδοί δεν έχουμε τίποτα να χωρίσουμε, ζούμε στην ίδια κοινωνία και αντιμετωπίζουμε καθημερινά τα ίδια προβλήματα και ανησυχίες. Στο μόνο το οποίο είμαστε κάθετοι είναι πως δεν θέλουμε φασίστες στα γήπεδα και εθνικιστικά club. Γενικότερα με τους οπαδούς των άλλων ομάδων περισσότερα είναι αυτά που μας ενώνουν παρά αυτά που μας χωρίζουν. Δεν επικροτούμε τον χουλιγκανισμό και την βία. Είμαστε υπέρ των εκδρομών και έχουμε κάτσει αρκετές φορές και με οπαδούς άλλων ομάδων της επαρχίας. Παλαιότερα συμμετείχαμε και σε διάφορα camp με οπαδούς άλλων ομάδων της επαρχίας που πρεσβεύουν τα ίδια πράγματα με εμάς ιδεολογικά και κινούνταν σε αντιφασιστικά και αντιρατσιστικά πλαίσια. Όσον αφορά τις ελεύθερες μετακινήσεις οπαδών δεν είμαι καθόλου αισιόδοξος ότι αυτό θα συμβεί άμεσα.

Γ., 23 ετών (NAVAJO): Βεβαίως και είμαι υπέρ. Δεν συμφωνώ με τον τρόπο που τα media έχουν συνδέσει τον χουλιγκανισμό και την βία με το οπαδικό κίνημα. Η βία προέρχεται από άτομα που έχουν παρεισφρήσει στους συνδέσμους και βρίσκονται εκεί εξυπηρετώντας άλλους σκοπούς που έχουν να κάνουν με μαφία και διάφορα κυκλώματα. Οπαδικά γίνονται πάντα κάποια επεισόδια που όμως δεν σχετίζονται με δολοφονίες και ενέδρες. Αυτά που βλέπουμε τα τελευταία χρόνια γίνονται για άλλους λόγους και δυστυχώς η Πολιτεία βολεύεται με αυτή την κατάσταση και την συντηρεί επί σκοπού για να έχει πάντα κάποιον»

αποδιοπομπαίο τράγο». Δεν θεωρώ πως οι ελεύθερες μετακινήσεις θα έφερνα περισσότερα επεισόδια, απεναντίας πιστεύω πως ο τρόπος με τον οποίο γίνονται τώρα μεμονωμένα και ανεξέλεγκτα οδηγεί σε χειρότερα επεισόδια που γίνονται σε άσχετες με το γήπεδο περιοχές. Προσωπικά, δεν πιστεύω πως στο άμεσο μέλλον πρόκειται να αλλάξει κάτι προς το καλύτερο όσον αφορά θέμα αυτό και θα συνεχίσει να ποινικοποιείται ο οπαδισμός.

Παράρτημα Β

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ



Έμβλημα της Παναχαϊκής Γυμναστικής Ένωσης



Έμβλημα του οργανωμένου συνδέσμου οπαδών της Π.Γ.Ε « NORTENOS»



Έμβλημα του οργανωμένου συνδέσμου οπαδών της Π.Γ.Ε «NAVAJO»



Έμβλημα του οργανωμένου συνδέσμου οπαδών της Π.Γ.Ε « ΑΧΑΙΟΙ-3»





Διάφορα γκραφίτι περιμετρικά του γηπέδου και σε διάφορα σημεία της πόλης που τονίζουν την παράδοση και την ιστορία της Παναχαϊκής, καθώς επίσης και την άρρηκτη σύνδεση της με την πόλη των Πατρών.



Διάφορα λογότυπα που υπερτονίζουν την σύνδεση της οπαδικής με την τοπική ταυτότητα.



Χαρακτηριστικά πανό που έχουν απλωθεί σε αγώνες της Παναχαϊκής από τους NAVAJO και δίνουν το στίγμα τους σχετικά με την πολιτική τους ιδεολογία και τις κοινωνικές τους δράσεις.

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.

